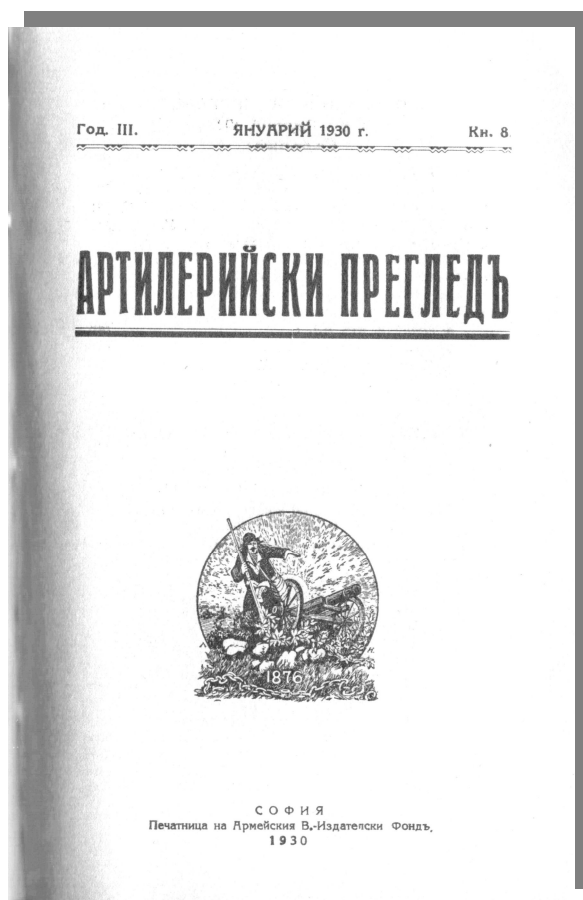

АРТИЛЕРИЙСКИ ПРЕГЛЕД

*Четиримесечно издание на факултет „Артилерия, ПВО и КИС”
при НВУ „В. Левски”*

АРТИЛЕРИЙСКИ ПРЕГЛЕД

август 2011

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

полк. инж. доц. д-р Нелко П. Ненов – главен редактор,
полк. инж. доц. д-р Красимир Г. Калев,
подп. инж. доц. д-р Чавдар Н. Минчев

Редактор: Светлана Зотова

Преводачи: Пепа Данкова-Богданова, Виктор Величков,
Валентина Енева, Милена Радева

Графичен дизайн: Христо Христов

Технически сътрудник: Румяна Лазарова

ISSN 1313-0420

Адрес на редакцията:

9713 Шумен, ул. “Карел Шкорпил” № 1

Факултет „Артилерия, ПВО и КИС”

Тел. (054) 801040 вътр. 54200, 54225

Факс: (054) 877 463

E-mail: artiljerijski_pregled@abv.bg

Електронно издание

СЪДЪРЖАНИЕ

Редакционна бележка	4
Теория и практика на артилерията	5
<i>Ненов Нелко, Испанската артилерия – традиции и съвременност</i>	<i>5</i>
Преглед на чуждестранния печат.....	25
Интервю с бригаден генерал Рикардо Сотомайор - началник на Артилерийската академия в град Сеговия.....	25
Ешел Давид, Мощни минохвъргачки	30
Старите страници оживяват.....	37
Друмев Марин, С 1/5 полско с.с. отделение в боя при Одрин.....	37
Артилерийски новини	51

CONTENTS

EDITORIAL NOTE.....	4
THEORY AND PRACTICE OF THE FIELD ARTILLERY	5
<i>Nelko Nenov, Spanish artillery – traditions and contemporaneity modern days</i>	<i>5</i>
FOREIGN PRESS REVIEW	25
An interview with Brigadier General Ricardo Sotomayor – Commandant Artillery Academy in Segovia.....	25
David Eshel, Mighty Mortars	30
OLD PAGES COME TO LIFE	37
Marin Drumev, With 1/5 quick Fire Artillery Battalion in the battle at Odrin	37
ARTILLERY NEWS.....	51

РЕДАКЦИОННА БЕЛЕЖКА

Уважаеми читатели,

Редакционният колектив на списание „Артилерийски преглед“ с респект и ентузиазъм се връща към старите броеве на списанието като неизчерпаем източник на сведения за отминалите времена и като възможност да погледнеш и оцениш фактите и събитията през погледа на съвременниците им – регистриращ, непосредствен, емоционален.

Думите на генералщабния полковник офицер от запаса Добри Попов – началник на щаба на 1/8 бригада при атаката на Одрин: „Това са сълзи на мили спомени, които ще оживотворят заглъхналото в нашите сърца семе на самопожертвование, което като роди плод, наново ще захванем пак да побеждаваме, пак да тържествуваме...“, затвърдиха идеята ни да включим нова рубрика – **Старите страници оживяват**, в която да препечатваме статии от стари броеве.

Предполагаме, че те ще предизвикат Вашия интерес, тъй като не всеки има достъп до тях, а би искал да се докосне, да усети истинския привкус на онова, което вече е история; да стане съпричастен с изживяванията на преките участници в големите събития – тревога и устрем, умора и подем, обезверяване и прилив на оптимизъм... - все нюанси, които не можем да уловим, или поне не в пълна степен, в представителните исторически трудове. А близостта до голямата история несъмнено променя и гледната ни точка към съвременното като бъдеща история, и позицията, и оценката ни спрямо дребните, ежедневни неща. С една дума – обогатява ни.

От друга страна, предизвикателство пред нас беше начинът за предаване на остарелия правопис. Безспорно е, че нашият език се е развил и променил във времето правописно и лексикално. В това отношение определено ни допада „уханието“ на отминалия начин на мислене и изразяване, мелодията на неизползвани и нечувани от години думи и словосъчетания. За почитателя на българското – като история, език, народопсихология, ценностна система - в този смисъл съприкосновението с предлаганите статии е истинско удоволствие.

Все пак старият правопис затруднява прочита, поради което сме се намесили донякъде, за да улесним читателите. Статиите са препечатани с незначителни и ненакърняващи смисъла им промени.

За съставителите на сп. „Артилерийски преглед“ това начинание е и сериозно предизвикателство, и удоволствие.

Очакваме с нетърпение отзивите Ви.

Интересът ни към старите броеве и едно запитване от отдел „Депозит“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ доведоха до необходимостта да направим корекция в поредността на годината на издаване на сп. „Артилерийски преглед“. В ентузиазма си да започнем с издаването му преди пет години се базирахме на факта, че изданието е от 1923 г. като първа година, и поставихме номер на поредната годишнина от 2007 г. 39. Всъщност проучването ни посочи, че последната година на изданието 1960 е 34-та поред. Прекъсване има в периода 1924-1927 г. Така се получават липсващи от 35-а до 38-а поредици. И стигаме до заключението, че годишнина 39-а трябва да е 35-а и оттам да започне броенето на възстановеното издание. Редакционната колегия моли уважаемите читатели за извинение за този пропуск. Следващите броеве ще продължим да номерираме според започнатата последователност, а в скоби ще отбелязваме реалната поредна година на изданието.

От редакционната колегия

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА НА АРТИЛЕРИЯТА

ИСПАНСКАТА АРТИЛЕРИЯ – ТРАДИЦИИ И СЪВРЕМЕННОСТ

полк. доц. д-р Нелко Ненов

1. Исторически бележки

Испания е страна, която наред с другите свои специфични характеристики е ревностен пазител на своята история, и особено на военната си история.

Военната история на Испания включва историята на войните, водени на територията на съвременна Испания; войните, провеждани на територията и в акваторията на испанските владения през вековете, както и военната история на самия испанския народ.

Испанската армия съществува като организирана военна сила от времето на царуването на крал Фернандо и кралица Изабел в края на XV век. През 1479 г. се обединяват двете владения Кастилия и Арагон и образуват Кралство Испания. Фернандо и Изабел успяват да централизират държавната власт. С техните широкомащабни политически, юридически, религиозни и най-вече военни реформи Испания се превръща постепенно в първа световна сила.

Няма съмнение, че според историческите източници първите изстрели на огнестрелна артилерия в Европа се чуват именно в земите на днешна Испания. Това става при атаката на Гренада от африканския предводител Мохамед IV през 1331 г. Масово се използва артилерия от маврите при обсадата на испанския град Алджазирас през 1342-1344 г.

През XV век Испания води редица войни за укрепване на своето господство както на Пиренейския полуостров, така и в Западна Европа. На испанската армия често ѝ се налага да обсажда крепости, където главна роля играе артилерията. Освен това испанската армия често воюва с френската, която към това време притежава най-добрата артилерия в Европа.

Съществена роля изиграва испанската артилерия по време на войната с маврите през периода 1482–1492 г. Тук отново особено внимание заслужава обсадата на крепостта Гренада. Тя притежава крепостна стена с дължина 15 километра и 1030 крепостни кули. Благодарение на испанската артилерия крепостта пада, с което приключва вековното владение на Испания от маврите.

Високите си бойни качества испанската артилерия показва по време на Френско-испанската война. Така например по време на битката за Равена на 11 април 1512 г. французите губят от огъня на испанската артилерия 2000 души.¹

В началото на XVI век испанските конквистадори завладяват огромни територии в Америка. През 1521 г. Ернандо Кортес унищожава империята на ацтеките, а през 1533 г. друг испанец - Франсиско Писаро, завладява държавата на инките. Испанските колонии се простират в Централна и Южна Америка, Мексико, Филипините, Гуам, Африканското крайбрежие, части от Индия, Макао и др.

През този период испанската армия използва масово новите артилерийски системи. В страната се създават оръжейни и оръдейни фабрики, които не само следват световните тенденции, но и в определени направления са и водещи. Такива са оръжейните в Малага, Медина дел Кампо, Барселона, Бургос.

Основното предназначение на испанската артилерия през този период е най-вече за обсадна война.

По време на царуването на крал Карлос V през 1552 г. се въвежда унифициране на калибрите на снарядите на база тяхното тегло. Приемат се снаряди с тегло 40, 20, 12, 6 и 3 килограма. Крал Филипе II пръв се стреми да въвежда изисквания за стандартизация на артилерийските системи. В началото на XVII век Фелипе III ограничава броя на видовете артилерийски системи. В края на XVII и началото на XVIII век оръдейното производство в Испания се съсредоточава в Кралската оръдейна фабрика в Толедо. С кралски указ от 1718 г. чрез тази фабрика започва процес на намаляване на видовете калибри на оръдията, а за мярка за тегло се приема либрата. От 1743 г. се приема нова кралска Наредба за артилерията. Най-важното в нея е, че артилерията се обособява на полева, обсадна, оръдия, гаубици и минохвъргачки.

Традиции

Всички действия, всички мероприятия и церемонии в испанската артилерия винаги са били и продължават да бъдат пропити с уважение към традициите, които са намерили отражение в почитта към небесния покровител на испанската артилерия св. Варвара, както и в създаването и поддържането на Музея на артилерията, в химна на испанската артилерия, в символите, знамената и емблемите на всеки артилерийски полк и дивизион.

Традицията да се чества като **Празник** на испанската артилерия на 4 декември - денят, в който се почита св. Варвара, води началото си от XV век. Първото писмено свидетелство за това са писанията на свеще-

¹ Прочко, И. С. История развития артиллерии, Полигон, Санкт-Петербург, 1994, с.36

ника брат Себастиан Кол, в които той споменава за „Братството на артилеристите св. Варвара“. По-нататък се споменава, че управителят на замъка „Бургос“ капитан Хуан де Торемонда през 1521 г. постановява празникът на св. Варвара за Празник на артилеристите.

Военнослужещите от военния гарнизон в град Мелиля провеждат тържество по случай Празника на артилеристите – деня на Св. Варвара, 4 декември

Химнът на испанската артилерия е създаден е през 1914 г. от Хуан Ангуита Вега, курсант в Артилерийската академия в Сеговия. За първи път химнът е изпълнен в Академията в Сеговия през 1914 г. в навечерието на празника на св. Варвара, която е патрон на испанските артилеристи от близо 500 години.

Ето как започва първият куплет от химна:

Артилеристи, артилеристи,
да вървим винаги заедно,
винаги обединени
за Отечеството, за Отечеството,
за величието на Родината,
за величието.....

Актовата зала на Артилерийската академия, в която се чества тържествено празникът на Св. Варвара

2. Организация на артилерията

През последните шест години в Испания беше проведена съществена реформа във въоръжените сили. За периода от 2005 до 2010 г. бяха приети нови закони за националната отбрана, за професионалната армия, за преминаването на военната служба, а също и кралски декрети, уточняващи новата структура на въоръжените сили и органите на висшето военно управление на държавата.²

С днешна дата Испанските въоръжени сили включват Кралските сухопътни войски, Кралските военноморски сили и Кралските военновъздушни сили. Главнокомандващ въоръжените сили е кралят на Испания Хуан Карлос I. Към въоръжените сили е включена също Гражданска гвардия, която изпълнява задачи само във военно време или в операции по поддържане на мира. Като отделни военни структури се определят и Морската пехота, Кралската гвардия, Испанският легион и Аеромобилните сили.

Испанските въоръжени сили са активен член на НАТО, Еврокорпуса и бойните групи на Европейския съюз.

Въоръжените сили наброяват активни сили – 135 000, и резерв – 378 000. Според различни източници^{3,4} Испанските сухопътни войски наброяват 92 000 души.

Испанските въоръжени сили наброяват около 135 000 души (50 000 офицери и 85 000 войници) към края на 2001 г., когато задължителната военна служба е все още в действие. От 2008 г. Испанската армия стана изцяло професионална и бе редуцирана на 61 300 души⁵. В случай на война Министерството на отбраната свиква под знамената още 80 000 души от Гражданската гвардия.

От 2002 г. стартира процес на професионализация на испанската армия, който завърши напълно през 2008 г.

Най-големият и най-старият вид въоръжени сили – Испанските сухопътни войски, са създадени със задача да отбраняват Испания в рамките на Пиренейския полуостров, както и Балеарските и Канарски острови, градовете в Африка - Сеута и Мелиля, и испанските острови по северния бряг на Африка. Първоначално армията е организирана в девет регионални оперативни командвания. Впоследствие те са редуцирани в шест командвания заедно с предислоцираните сили. Тези командвания са: Централно, Южно, Източно пиренейско, Командване

² Сазонов, А., Реформа органов высшего военного управления вооруженных сил Испании. Зарубежное военное обозрение, N10, 2011, с. 11- 17.

³ http://www.enotes.com/topic/Spanish_Armed_Forces

⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html>

⁵ http://www.portalcultura.mde.es/Galerias/publicaciones/fichero/Estadistica_PMCPTM_2008.pdf

Леванте, Северозападно командване и Западно пиренейско командване. Осен това съществуват две военни зони – тези на Канарските и Балеарските острови. Сеута и Мелиля попадат в Южното командване. Начело на всяко регионално и зонално командване е тризвезден генерал. Въпреки че тяхната власт бе редуцирана, регионалните командващи със звание капитан-генерал⁶ все още са с най-висше военно звание в армията.

За периода от 2006 до 2009 г. съгласно директивите на испанското Министерство на отбраната сухопътните войски бяха редуцирани от 86 000 на 54 400 души.⁷ Една трета от формированията бяха редуцирани, други преструктурирани и предислоцирани, за да отговорят на изискванията за по-голяма ефективност.

В резултат на това е възприета следната структура на сухопътните войски⁸:

- Главен щаб на сухопътните войски;
- Щаб на НАТО;
- Сухопътни войски;
- Командване за Канарските острови;
- Оперативни логистични сили.

Под непосредствено командване на Главния щаб на сухопътни войски се намират един батальон за гражданско-военни отношения, полк за ядрена, химическа и биологична защита и свързочен полк.

Организационно формированията на Испанските сухопътни войски са сведени в Тежки сили, Леки сили, Общо командване за Балеарските острови, Общо командване за Сеута, Общо командване на Мелиля, Командване на силите за специални операции, други формирования.

Тежките сили (Първо командване на сухопътните войски) включват три механизирани бригади – 10-а механизирана пехотна бригада в Гузман ел Буено, 11-а механизирана пехотна бригада в Екстрамадура и 12-а механизирана пехотна бригада в Колменар Виехо.

Леките сили (Второ командване на сухопътните войски) включват две пехотни бригади – 5-а лека пехотна бригада в Сан Марсиал и 7-а лека пехотна аеромобилна бригада в Галисиа. Освен това тук се включват пехотната бригада на Испанския легион (бригада „Крал Алфонсо XIII“), 6-а пехотна парашутна бригада в Алмогаварес, 2-ра кавалерийска бригада в Кастилейос, както и Командване на планинските сили.

⁶ Званието *капитан-генерал* се въвежда от Негово Величество краля на Испания в рамките на конституционните му правомощия. Капитан-генералът е четиризвезден генерал.

⁷ <http://www.ejercito.mde.es/inicio.html>

⁸ <http://www.ejercito.mde.es/estructura/index.html>

Общото командване за Балеарските острови е представено от две основни формирования - 47-и лек пехотен батальон и 91-ви смесен артилерийски полк, докато Общото командване за Сеута и това за Мелиля имат в състава си по една пехотна бригада.

Другите самостоятелни формирования са свързочна, въздушноде-сантна и инженерна бригада, Командване на Силите за специални операции.

Основното тактическо съединение на сухопътни войски - пехотните бригади - има различен състав. Механизираните пехотни бригади имат в състава си щабен батальон, два механизирани батальона, брониран полк в състав от два танкови батальона, разузнавателен батальон, самоходен артилерийски дивизион, брониран инженерен батальон, логистична група и свързочна рота. Малко по-мощно формирование е 2-ра кавалерийска бригада от състава на леките сили. Тя включва три леки кавалерийски полка, както и артилерийски полк. Във всички останали бригади полевата артилерия е сведена до артилерийски дивизион. В пехотните бригади на Командванията на Сеута, Мелиля и Балеарските острови артилерията е сведена в смесени артилерийски полкове, включващи дивизион от полевата артилерия и подразделения от артилерията за противовъздушна отбрана.

Испанската артилерия по време на военен парад по случай Националния празник - 12 октомври 2008 г.

Девет са общовойсковите бригади в Сухопътните войски. Толкова са техните артилерийски формирования, съставляващи бригадната артилерия. Конкретно всички формирования от **бригадната артилерия** са със следния състав, номерация и въоръжение:

- 20-и артилерийски дивизион, въоръжен със 155-мм буксирна гаубица АРУ-SIAC с дължина на тялото 52 калибъра;
- 10-а самоходна артилерийска група, въоръжена със 155-мм самоходна гаубица М-109А5;

- 11-а самоходна артилерийска група, въоръжена със 155-мм самоходна гаубица М-109А5;
- 2-ра артилерийска група на испанския легион, въоръжен със 105-мм лека полева гаубица L-118А1;
- 7-а артилерийска група, въоръжена със 105-мм лека полева гаубица L-118А1;
- 6-а парашутна артилерийска група, въоръжена със 105-мм лека полева гаубица L-118А1;
- 30-и смесен артилерийски полк (полева и зенитна артилерия), въоръжен със 155-мм буксирна гаубица АРU-SIАС и зенитен комплекс „Мистрал“;
- 52-ри смесен артилерийски полк (полева и зенитна артилерия), въоръжен със 155-мм буксирна гаубица АРU-SIАС и зенитен комплекс „Мистрал“;
- 93-ти артилерийски полк в Сан Кристобал де ла Лагуна.

Емблема на испанската кралска артилерия

Още след края на Първата световна война в испанската армия се създава **Командване на полевата артилерия**, което е подчинено пряко на Командването на армията. То се ръководи от командващ артилерията, включваща няколко артилерийски бригади, без да се включва бригадната артилерия. Първоначално всяка артилерийска бригада е на полкова организация, като полковете във всяка бригада са два – лек и тежък артилерийски полк. Няколко са трансформациите, които претърпява през годините командването на полевата артилерия. Това са реорганизациите през 1960 и 1965 г., когато трите артилерийски бригади преминават на централно подчинение на Командването на въоръжените

сили. Сериозна редукция претърпява испанската армия през 1985 г., когато е намалена с около 45 000 души. Въоръжените сили функционално се обособяват в активен компонент и териториална армия, която е от резервни сили, известни с абревиатурата FDOT. Ето защо през 1988 г. наред със съществуващото Командване на полевата артилерия, което остава за нуждите на активния компонент, се създава и Командване на полевата артилерия на общия резерв на въоръжените сили.

1991 г. е другият важен жалон в развитието на испанската армия и в частност на артилерията. Военните райони се редуцират от 9 на 6. Това води до намаляване на бригадите в Сухопътни войски от 24 на 15. Обособяват се Командване на полевата артилерия (MACA) и Командване на артилерията за противовъздушна отбрана (MASA). Двете командвания са подчинени пряко на Генералния щаб на испанската армия и се ръководят от генерал от резерва. Отделно от тях съществува и Командване на бреговата отбрана, на което са подчинени тогава 30 брегови артилерийски батареи.

Емблема на Командването на полевата артилерия

Последната реорганизация в испанската армия завърши през 2009 г. След тази дата **Командването на полевата артилерия** на испанската армия е в следния състав:

- Щаб на Командването на полевата артилерия в Сан Андрес дел Рабанедо;
- 4-ти брегови артилерийски полк в Сан Фернандо, въоръжен със 155-мм буксирна гаубица APU-SIAC (V07);
- 11-и артилерийски полк в Кастрильо дел Вал, въоръжен със 155-мм самоходна гаубица M-109 A5;

- 62-ри реактивен артилерийски полк в Асторга, въоръжен с испанската РСЗО „Теруел“;
- 63-ти артилерийски полк в Сан Андрес дел Рабандено, въоръжен със 155-мм буксирна гаубица АРУ-SIAC.

11-и артилерийски полк е в състав от два самоходни артилерийски дивизиона. 62-ри реактивен артилерийски полк включва реактивен артилерийски дивизион, въоръжен с испанската РСЗО „Теруел“, която в момента се заменя с американската система HIMARS, и втори артилерийски дивизион 155-мм гаубици. 63-ти артилерийски полк е в състав от два самоходни артилерийски дивизиона, въоръжени с 203,2-мм самоходни гаубици М110А2, и трети разузнавателен артилерийски дивизион, въоръжен с безпилотни летателни апарати за разузнаване и определяне на местоположението на целите за нуждите на артилерията.

Емблема на 62-ри реактивен артилерийски полк

Артилерийските формирования за противовъздушна отбрана са също част от Испанската кралска артилерия. Те включват:

- Щаб на Командването за противовъздушна отбрана в Мадрид;
- 71-ви зенитен артилерийски полк в Мадрид;
- 72-ри зенитен артилерийски полк в Сарагоса, въоръжен със зенитен ракетен комплекс MIM-23 HAWK;
- 73-ти зенитен артилерийски полк в Картагена, въоръжен със зенитен ракетен комплекс Skyguard-Aspide;
- 74-ти зенитен артилерийски полк в Сан Роке, въоръжен със зенитен ракетен комплекс MIM-23 HAWK и MIM-104 Patriot;
- 81-ви зенитен артилерийски полк, въоръжен със зенитен ракетен комплекс „Роланд“.

3. Мисии и задачи на испанската полева артилерия

Общата мисия на полевата артилерия е да осигури постоянна и своевременна огнева поддръжка за маневрените формирования.

Испанските артилерийски формирования имат значителен опит в мисии зад граница. Такива са: мисията на НАТО в Афганистан ISAF операция „Трайна свобода“, мисията на Европейските сили в Босна и Херцеговина операция „АЛТЕА“, мисията на НАТО в Косово „Кейфор“ и мисията на ООН в Ливан „ФИНУЛ“ операция „Свободен благородник“.

Съществен момент в испанската външна политика е активно участие в европейската обща външна политика и отбрана. Тук се включва участието на испански контингенти в операции и мисии на Европейския съюз, както и в бойните групи на съюза.

Испания формира изцяло със собствени сили една бойна група, участва във френско-германската бойна група и осигурява по-голямата част от испанско-италианската амфибийна бойна група.

Работа на команден пункт на 62-ри реактивен артилерийски полк

В резултат от натрупания в Афганистан и Ирак опит се потвърждава необходимостта от използване на артилерийските формирования, създаващи част от необходимата сила, независимо от условията, през всички фази на операцията с цел да се допринесе и/или допълнят бойните възможности и нивото на защита. Без да се отказва от своята основна мисия, а именно огнева поддръжка в зоната за отговорност, испанската артилерия се ангажира с редица други задачи, които успешно реализира в бойните си мисии. Това са присъщи за пехотните формирования действия, като разузнаване, гражданско-военни операции, задачи по командване и управление, наблюдение, контрол на големи групи от хора, контрол и управление в зоните на придвижване, участие в придвижването с автомобили, транспорт и защита на конвои, охрана на важни инсталации, транспортиране и охрана на военнопленници, обу-

чение и съветване на военния персонал и военните формирования на страната домакин, подкрепа на властите и цивилното население, хуманитарни операции, евакуация на хора и др.

Цялата тази гама от задачи не намира място в действащата испанска Доктрина за огнева поддръжка DO2-009, където са представени много случаи, когато в съответствие с политическите и дипломатически указания се изпълняват специфични задачи. Този факт се отчита от испанското военно командване⁹. Ето защо се набелязват необходимите мерки в близка перспектива да се актуализират нормативните документи.

4. Обучение на артилерийски кадри

Замъкът „Алказар“ в град Сеговия, в който от 1764 до 1862 г. се помещава Артилерийската академия на Испания

Обучението на артилерийските кадри за нуждите на испанската армия се провежда в Артилерийската академия в град Сеговия, намиращ се на около 80 километра северозападно от Мадрид. Тя е най-старото артилерийско училище в Европа. Създадена е на 16 май 1764 г. като Кралско училище за артилерия в замъка „Алказар“ в град Сеговия по време на царуването на крал Карлос III. Негов пръв директор е неаполитанският благородник Феликс Газола. След опустошителен пожар на 6 март 1862 г. артилерийската академия се премества в сградата на старинния манастир „Свети Франциско“, където се помещава и в момента. Началникът на Академията е и инспектор на артилерията. В момента тази длъжност се изпълнява от бригаден генерал от артилерията Рикардо Сотомайор Сайез.

В Артилерийската академия се обучават курсанти по две основни специалности – *полева артилерия* и *зенитна артилерия*. Сроктът на

⁹ Ricardo Sotomayor Saez General Director de la Academia de Artilleria y Director del Memorial de Artilleria. La artilleria en las operaciones de estabilizacion y apoyo. “Memorial de Artilleria”, Numero 165/2 – Diciembre de 2009, p. 2

обучение е 5 години. Наред с курсантите се обучават и кадети за нуждите на сержантския корпус.

Академията провежда и обучение на офицери, сержанти и цивилни служители в курсове за следдипломна квалификация за нуждите на полевата, бреговата и зенитната артилерия за цялата испанска армия. Средно годишно през тези курсове преминават около 100 специализанти.

Централният вход на Артилерийската академия в град Сеговия

Приемайки изискванията, произтичащи от Булонския процес в сферата на европейското образователно пространство, през 2008 г. в Испания беше приет Закон за военната кариера, който прие нов модел за подготовка на офицери и сержанти във въоръжените сили. Според него обучението на бъдещите офицери се провежда с продължителност не по-малко от пет години, през който период се получава базово висше военно образование и едновременно с това се получава университетска степен по инженерство. Обучението започва в Общовойсковата академия в Сарагоса и продължава в академиите на родовете войски. Новата система предвижда придобиване на 240 образователни кредита (един кредит е 25 часа) съгласно Европейската система за натрупване и трансфер на образователни кредити (ECTS). От всички кредити 138 са за нуждите на военната подготовка и 102 за академична подготовка. В рамките на военната подготовка са включени и дисциплини в т.нар. *пресечна област*. Това са дисциплините *английски език, изследване на операциите, лидерство, право, международни отношения* и др. Военната подготовка включва тактика, логистика, топография, физическа подготовка и др. Академичната подготовка се осигурява от математика, физика, химия, статистика, бизнес администрация, инженерна графика, компютърни науки и др. За курсантите наред с военната им специалност се осигурява обучение по гражданска специалност „индустриално инженерство”. По-конкретно специализациите, по които се обучават курсантите – артилериисти, са „мехатроника” и „управление на

информационни системи”. И двете специализации са в направлението на компютърните системи и технологии. Кадетите, подготвящи се за бъдещи сержанти, получават професионална степен, призната от Испанското министерство на образованието по същите специалности. Срокът на тяхното обучение е три години, като придобиват образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър”.

Вътрешен изглед от двора на Артилерийската академия, бивш старинен манастир „Свети Франциско”

Към Академията е създаден и функционира Център за обучение и симулации - Centro de Adiestramiento y Simulacion de la Academia de Artilleria (CASAA). От създаването му през 2002 до 2010 г. през него са преминали близо 1000 потребители от всички артилерийски формирования на Испания, от морската пехота, от военновъздушните сили и от кралската охрана. В Центъра се провежда обучение с помощта на системи за симулация на полевата артилерия – SEMACA, на зенитната артилерия – ACART за зенитноракетен комплекс „Мистрал“ и BTS – симулатор за базово обучение, и симулатор на бреговата артилерия.

Симулаторът на полевата артилерия SEMACA

Симулационната система SEMACA осигурява симулиране на всички условия за подготовка на артилерийските специалисти в отделните артилерийски тактически елементи, като център за управление на огъня, преден артилерийски наблюдател, огневи подразделения. Впоследствие симулационната система беше усъвършенствана, за да дава възможност за обучение на испанските контингенти, изпращани в Предна оперативна база „Колумб” в афганистанския град Бала Мургхаб, както и в другата база „Бозба”. Обучението включва защита на испанските бази с артилерийска и/или минохвъргачна поддръжка, поддръжка на патрулите, обучение в изучаване на характера и детайлите на местността в района на зоната за действие на испанския контингент.¹⁰

Артилерийската академия разполага с уникална библиотека, датираща от 1764 г. В нейните фондове има около 60 000 тома литература. От създаването ѝ тук се събират библиотечни материали, свързани както с общонаучни въпроси, така и с трудове по математика, астрономия, физика, химия, фортификация, навигация и естествена история.

Важно място в цялостната система за обучение на артилерийските кадри заемат курсовете за следдипломна квалификация за офицери, сержанти и цивилни служители.

Тържествен момент от промоцията на поредния випуск в испанската Артилерийска академия в Сеговия

Според каталога на курсовете, предоставени от Испанското военно министерство в рамките на обмена на образователни услуги в страните от Европейския съюз¹¹, се осигуряват възможности за следните курсове за обучение на офицери от полевата артилерия: „Системи за управле-

¹⁰ D. Miguel Acero Banon, Teniente Coronel de Artilleria. Preparandonos Para Afganistan. El uso del Simulator. “Memorial de Artilleria”, Numero 166/1 – Junio de 2010, p. 22-26

¹¹ EU INITIATIVE ON SHARING TRAINING FACILITIES. SPANISH TRAINING CENTRES AND COURSE CATALOGUE, MINISTERIO DE DEFENSA ESTADO MAYOR DE LA DEFENSA 2011

ние на огъня – разузнаване и определяне на местоположението на целите”, „Тактическо командване на подразделения за артилерийско разузнаване”, „Тактическо командване на брегови артилерийски подразделения”. За сержанти се осигуряват курсовете „Оператори на артилерийския радар AN/TPQ-36”, „Оператори на артилерийски звукометрични комплекси SORAS”, „Оператори на брегови артилерийски системи”, „Поддръжка на брегови артилерийски системи”.

5. Артилерийски системи

105-мм гаубица М-114А2

Според британския сайт за информация в сферата на отбраната „Армед форсис“ и други източници^{12, 13}, Испания разполага с американски, френски и испански артилерийски системи. Това са 58 броя 105-мм леки гаубици L-118, 150 броя 105-мм гаубици модел 56 Pack How, 18 броя 155-мм гаубици SBT-1, плюс още 70 броя, които са поръчани. Самоходните артилерийски системи са 96 броя 155-мм самоходни гаубици М-109А5. Бреговите артилерийски системи са 6 броя 155-мм брегови оръдия, 3 броя 305-мм брегови оръдия Vickers, 3 броя 381-мм брегови оръдия, 30 броя 152-мм брегови оръдия Vickers. Батальонната артилерия е представена от различни минохвъргачки, от които около 1000 броя 81-мм минохвъргачки ЕСІА L65/81, половината от тях самоходни; 400 броя 120-мм минохвъргачки ЕСІА L65/120, от които 100 са самоходни. Испания притежава 14 броя РСЗО собствено производство 140-мм Teruel.

Реактивната система МК-70 се произвежда по чешки лиценз от 1996 г. Тя представлява чешка версия на руската система БМ-21 и е образец 70-та година. Шасито е на товарен автомобил „Татра-813“,

¹² <http://www.armedforces.co.uk/Europeandefence/edcountries/countryspain.htm>

¹³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html>

бронирован, което осигурява защита за екипажа от куршуми. Броят на направляващите е 40. Масата на един реактивен снаряд е 19,380 кг, а на цялата заредена реактивна система е 25 тона. Времето за готовност на реактивната батарея е 3 минути, за напускане на огневата позиция е 2 минути и половина. Зоната за поразяване на един залп на батарея в състав 6 реактивни системи е с размери 1200 на 600 метра (72 хектара).

122-мм РСЗО МК-70

155-мм гаубица АРУ SBT-1 „Света Варвара“ е артилерийска система, производство на „Дженерал Дайнъмикс“ по поръчка на Испанското военно министерство. Максималната далекобойност на системата е 40 километра, скорострелността достига до 10 изстрела в минута. Бойното тегло е 13 380 килограма.

155-мм гаубица АРУ SBT-1 „Света Варвара“

Вариантът 155-мм гаубица АРУ 58-Т1 с дължина на тялото 52 калибра е изцяло испанско производство. Теглото на гаубицата е 12,9 тона. Максималната скорост за придвижването ѝ е 18 километра в час, а разчетът е седем души. Максималната ѝ далекобойност е също 40 километра.

Испанска 155-мм гаубица M109A5 по време на учението „Брайт Стар 2001“

6. Системи за разузнаване, наблюдение и определяне на местоположението на целите и за метеорологично осигуряване на артилерията

Метеорологичен комплект AIR IS-4A1-RSB

Метеорологичният комплект AIR IS-4A1-RSB включва метеорологична станция, антена, радиосонда, радиотеодолит, наземна станция за определяне на скоростта и посоката на балистичния вятър, барометричното налягане и надморската височина. Теглото на целия комплект е 119 килограма. Комплектът осигурява метеобюлетини с необходимата точност за нуждите на артилерията.

Метеорологичният комплект VAISALART-20 представлява метеорологична станция. Комплектът включва радиосонда, радиотеодолит и наземен приемник. Теглото му е 172 килограма. Метеорологичният

комплект осигурява прецизни метеобюлетини за нуждите на артилерията.

Метеорологичен комплект VAISALART-20

Мобилен наблюдателен брегови артилерийски пункт

За нуждите на бреговата артилерия се използва преносим разузнавателен пункт тип преносим контейнер. Пунктът притежава смесена телевизионна и инфрачервена система за разузнаване и наблюдение. Притежава 60-кратно увеличение на телевизионната система и 10-кратно увеличение на инфрачервената система. Пунктът може да работи в ръчен и автоматичен режим.

МКП-Ј представлява безпилотен летателен апарат за нуждите на полевата артилерия. Комплектът включва летателен апарат, контролна станция, система за връзка, изнесен видеотерминал, транспортно ремарке, влекач, захранващ блок. Летателният апарат е в състояние да изпълнява разузнавателни задачи непрекъснато в рамките на 15-17 часа на максимален обсег от 350 километра. Таван на полета 20000 фута.

Разузнавателен безпилотен летателен апарат МКII-J

Безпилотният летателен апарат SIVA е предназначен за водене на разузнаване на цели и обекти за нуждите на артилерията. Комплексът включва летателен апарат, пневматичен изхвъргач, наземна станция за управление, наземен терминал за обработка на данните, захранващ блок. Витловият летателен апарат може да осъществява непрекъснато разузнаване в продължение на 6-7 часа на разстояние до 150 километра. Полетната скорост на апарата е максимална 190, минимална 96 километра в час. Летателният апарат се приземява на писта или по парашутен способ. Разузнаването се осъществява в предварително планиран автоматичен режим, като в хода на полета е възможно неговото препрограмиране.

Разузнавателен безпилотен летателен апарат SIVA

За нуждите на контрабатарейната борба в испанската артилерия се използва радар „Артур WLS“. Неговите възможности са да засича стрелящи огневи системи на разстояние от 2,9 до 40 километра в сектор по

хоризонта 1600 хилядни, по вертикала 148 хилядни. Теглото на радара е 4 тона и се транспортира на шаси „Ивеко ТТ 7226“.

Радар за контрабатарейна борба „Артур WLS“

Бронирана машина за испанските предни артилерийски наблюдатели

Заключение

Артилерията е един от най-старите родове войски в Испания. Тя олицетворява в най-висша степен мощта и величието на испанската корона. През годините от създаването на огнестрелната артилерия през XII век до сега тя винаги е била основен приоритет за испанската държава като средство за реализиране на нейната политика. В наше време испанското военно командване продължава да отдава първостепенна важност на поддържането и развитието на своята артилерия в доктринално, тактическо, техническо и логистично отношение.

ПРЕГЛЕД НА ЧУЖДЕСТРАННИЯ ПЕЧАТ

**ИНТЕРВЮ С БРИГАДЕН ГЕНЕРАЛ РИКАРДО
СОТОМАЙОР - НАЧАЛНИК НА АРТИЛЕРИЙСКАТА
АКАДЕМИЯ В ГРАД СЕГОВИЯ***

„Артилерийската академия е четвъртият университет на Сеговия”

Генералът анализира бъдещето на военноучебното заведение във връзка със Закона за военното образование, Доктрината за национална сигурност и честването на двестагодишнината от 2 май 1808 година.

Преди интервюто генерал Рикардо Сотомайор Саез, роден в Сеговия през 1954 година, показва две пощенски картички от началото на ХХ век, от които става ясно, че офисът, в който се помещава сега, почти не се е променил за сто години. Компютърът и портретът на дон Хуан Карлос са единствените нови елементи. След това започва разговор, който протича без напрежение в това тъй благородно място, а именно старинния манастир „Сан Франциско“, сега щаб на Артилерийската академия в град Сеговия.

Бригаден генерал Рикардо Сотомайор Сайез, инспектор на артилерията, началник на Артилерийската академия в Сеговия и директор на Артилерийския мемориал

* Интервюто е препечатано от сайта
http://www.belt.es/hoticiasmdb/home2_noticias.asp?id=5363

Отминали са почти два месеца от встъпването Ви в длъжност като началник на Артилерийската академия, каква оценка може да направите?

- Успях да установя, че нещата са се променили значително от времето, когато бях преподавател. Бих казал, че единственото, което не се е променило, е, че централният вход все още е на улица „Сан Франциско“ 25. Преди тук се извършваше обучение само на курсанти. И днес те са една много важна част от процеса на обучение, но не единствената, тъй като понастоящем се водят редица курсове за длъжностна квалификация за офицери за различни длъжности, курсове за сержанти, за командири на различни взводове. Така че, по отношение разнообразието на обучението академията се е развила много. Ето защо отделих достатъчно време, за да навляза в актуалната ситуация и за да не си създам погрешна представа, сравнявайки с това, което зная от преди двайсет години.

И как намирате центъра на града, подобрен ли е?

- Да, доста е подобрен. Академията отвън е в същото състояние, сградата сграда, подът, но вътре е осигурена с много нова и модерна техника. Има много промени, например видовете обучаеми. Преди съществуваше единичен модел, т.е. само за курсанти, които се подготвят за лейтенанти. Сега вече има различни видове обучения, много типове обучаеми, които започват от специализанти капитани, обучаващи се в курсове за майори, или курсове за специалност по електроника за кандидати за военнослужещи. Относно средата считам, че се е променила значително. Имаме много добре оборудвани кабинети по информатика и т.н.

Какви предизвикателства се очертават в рамките на Вашия мандат?

- В близко бъдеще това е предизвикателството, свързано със Закона за военното образование, който ни налага да създадем едно Висше училище за офицери, в което трябва да се интегрират останалите видове обучения и да се поддържат и курсове за адаптация. И това е най-голямото предизвикателство. Като цяло е изпълнимо, но проблемът е в броя на хората, които ще постъпят при нас, по какъв начин ще ги привлечем, за да им дадем едно качествено образование. Така че, ще имаме много обучаеми.

Говорите за Закона за военното образование, как се отразява той на Артилерийската академия в Сеговия? Как ще се развива тя за в бъдеще?

- Преходът ще се извърши на два етапа. От една страна, ще се върнем към старата концепция. Когато тук е учил моят дядо, курсантите са се обучавали пет години. През първите четири са учили инженерство,

за промишлени инженери, а петата година в зависимост от специализацията в резултат на всичко научено във военното училище се провежда тясно артилерийско обучение. Сега ще се случва същото. Единствената гражданска специалност, по която ще се обучават курсантите четири години във Военната академия в Сарагоса преди да дойдат в Сеговия и ще се дипломират, е индустриално инженерство. В Сеговия курсантите ще дойдат инженери, които през петата година ще навлязат в материята на артилерията. Това е предизвикателство, защото трябва да се реорганизируют всички сфери, въпреки че този замисъл съществува вече много години. Това трябва да бъде крайният резултат, а през следващите две или три години ще преминем през един преходен етап, през който ще се интегрират специалности. Вероятно по указание на командването в Академията ще постъпват ежегодно за обучение по 150 капитани, които ще трябва да бъдат настанени тук, в Академията. Те ще трябва да преминат курс на преквалификация в друга специалност. Така през следващите четири години ще се наблюдава значително нарастване на броя обучаемите, които ще има Артилерийската академия.

Кои са целите Ви в дългосрочен план?

- Ще продължа да развивам това, което моите предшественици са започнали, а именно - да предоставяме качествено обучение в технологичен аспект и да се вписваме успешно в синхрон със страните членки на НАТО, като организираме учения по планиране на огъня, учения по планиране и управление на операции и т.н. Преди дни имах и възможността да посетя моя американски колега, с когото споделяме едни и същи идеи и отговорности.

Един Ваш предшественик каза, че иска да направи Академията център на европейско сходство, на прав път ли е според Вас?

- Да. Артилерийската академия винаги е била на ниво, винаги е била един престижен център за обучение на артилериисти. И сред нашите съюзници има институции с много висок потенциал, като американците например, но ние нямаме на какво да завиждаме на страни като Великобритания, Франция, Германия или Италия. Те притежават някои неща, които са по-добри, и ние се опитваме да ги достигнем. Ние също притежаваме някои по-добри практики, които те пък от своя страна се опитват да копират. Така че, може да се каже, че сме на приблизително едно и също равнище. САЩ, разбира се, са различен случай.

Във Вашето първо изказване говорихте за обучението като цел, като мисия. Става дума за един център за обучение в крайна сметка.

- Основната мисия на един център за обучение е да обучава. Това е всеизвестно, но трябва да го имаме предвид, защото понякога неволно се опитваме да водим войскови живот като действащо военно форми-

рование, посвещавайки се на изпълнение на инструкции, които не са нашата цел. Обучаващата дейност за нас е първостепенна. Трябва да дадем всичко от себе си за обучението, това е нашият приоритет.

Кои са стълбовете, формиращи един добър военен?

- Артилерията е една техническа специалност. Дисциплини, като електроника, информатика, геодезия, са много важни за нея. Фундаментален стълб в учебния процес на Академията, обаче е изграждането на нашите обучаеми като военнослужещи. За нас е важно да развием чувството за принадлежност към родината, да служиш на отечеството; да знаеш, че работиш за държавата си, за другите; да защитаваш живота и интересите на съгражданите си. Призванието да служиш на другите е фундаментално, независимо какво ти плащат и дали се чувстваш добре. След това е дисциплината, която не означава да даваш заповеди по един произволен начин, нито задължението да ги изпълняваш. Не. Дисциплината е необходима в една организация от този тип, където животът може да се превърне в залог. Това трябва да се обяснява ясно, особено на цивилните, които желаят да се присъединят към нас.

Накъде върви държавната отбрана?

- Цялостната професионализация на Въроръжените сили беше една положителна крачка. Девет години бях в Кабинета на министър-председателя и когато се върнах в редиците на армията, вече беше премахната задължителната военна служба. Промяната, която забелязах, беше много голяма. Вярно е, че армията изгуби контакт с обществото. Със старата система през нея преминаваше половината общество, поточно мъжете. Сега вече всички войници са професионални. Някои от тях са от много години в армията, защото това е тяхната професия. И това е хубаво. Сега имаме по-малка по състав армия, по-компактна, но по-адекватна в стратегическата среда, в която живеем днес. Според промените в средата през следващите двадесет и пет години е малко вероятно да се случат големи военни сблъсъци.

Но има отворени фронтове, Афганистан, Либия?

- Но това са действия, подчинени на решенията на Организацията на обединените нации посредством НАТО, които са насочени към защита на нашите и на нашите съюзници интереси там, където са възникнали трудности.

Да поговорим за Вас. Вие по рождение сте от Сеговия и сте артилерист. Мечтаехте ли един ден да управлявате Артилерийската академия?

- Да, мисля, че това е мечта на всеки артилерист. Когато си млад, много идеализираш нещата. От всички цели, които съм постигнал като генерал, тази е най-желаната без съмнение.

Следват семейната традиция?

- Да, защото моят баща е бил началник на Артилерийската академия през 1974 година. Бил е последният полковник, който е ръководил Академията, преди да се обедини със Стрелковото училище и да се превърне в настоящата Артилерийска академия, управлявана сега от генерали.

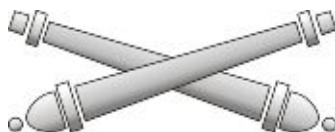
Променила ли се е много Сеговия?

- Да, много. Преди беше по-спокоен град. Пазя много хубави спомени и добри приятели както от времето, когато бях курсант, така и от преди това. Вчера по повод на Медия Маратона, се срещанах с много мои стари приятели от Клуба по атлетика „Хоакин Блуме“, който посещавах.

Разбира се, между Сеговия и курсантите винаги е имало една много тясна връзка.

- Вярно е, че по мое време курсантите водеха по-социален живот тук главно защото няхме собствени автомобили. Оставах и излизах тук, в града. Много се свързвах с хората от Сеговия. Сега се прибират по родните си места. Вижте, в Сеговия има три университета - Университета на Валядолид, УНЕД и СЕК. Аз казвам, че Артилерийската академия е четвъртият. Ние заслужаваме уважение, тъй като си сътрудничим в значителна степен с другите университети не само в образователен аспект, но и в социален, чрез различни спортни прояви, чрез нашия университетски хор, както и с всичко, за което обществото знае и го свързва с Академията. Трябва да се има предвид какво мисли обществото, защото дебатът на идеите, сблъсъкът на мнения е много важен. От познанието идва и оценяването. Университетите са институциите, които сега и в бъдеще ще формират общественото мнение. Хубаво е те да знаят как се формира един военнослужещ.

Превод от испански Гергана Андреева

МОЩНИ МИНОХВЪРГАЧКИ*

Давид Ешел

През месец март 2010 г. военнослужещите от база за предно разполагане в Афганистан използват за пръв път 120-mm артилерийска мина с прецизно насочване. Тя порази целта си с вероятното кръгово отклонение (ВКО) в рамките на 4 m, постижение доста по-добро от това на стандартните минохвъргачки.

Високоточните боеприпаси се използват в случаите, когато целта, определена за поразяване, е с точно зададени координати. Инвестициите, направени от армията на САЩ в подобен вид боеприпаси, са в резултат на нуждите, изразени от командирите на бойното поле. Те призоваха за по-голяма точност от страна на тактическите формирования при атака на цели в т.нар. *дефилада* (противодействие на *анфилада**) или при стрелба по застроени площи. Във втория случай вероятността за значителни жертви сред цивилното население е доста висока.

Американски войници стрелят с минохвъргачка в Източен Афганистан, провинция Кунар

Нуждата от ефективен минохвъргачен огън се изпитва от доста време. След десет години бойни действия стандартната минохвъргачка е на практика непроменена и все така недостатъчно точна. Една 120-mm мина при максимална далекобойност от 7000 m притежава точност в рамките на 136 m ВКО при 50% от изстрелите. Поради тази причина тя обикновено се използва за огън по площни цели. До този момент

* Статията е препечатана от списание Defense Technology International, July/august 2011, p.p. 37-38

* **анфилада** (фр. enfilade) – водене на стрелба по протежение на противниковата позиция или укрепление

този вид артилерийска поддръжка е доставяна на батальоните или на по-високо ниво в зависимост от размера на калибъра. Но в Афганистан военните действия се водят на нивото на най-ниски тактически подразделения, където незабавният удар срещу подвижни цели е задължителен. Така че основният приоритет в настоящия момент е ефективен, прецизен огън, способен да поразява целта при първия изстрел.

Единствените високоточни боеприпаси на въоръжение в силите на САЩ, които са използвани в Афганистан, са 155-mm артилерийски снаряди XM982 „Ескалибур“ на фирмата „Рейтиън“. „Ескалибур“ притежава ВКО по-малко от 10 m, независимо от обсега най-малко половината от всички изстрели попадат в рамките на 10 m от целта, а повече от 90% в рамките на 30 m. В качеството си на класически артилерийски оръжия огневите батареи са сведени на ниво артилерийски дивизион или на по-високо ниво и обикновено влизат в действие с известно забавяне, което не отговаря на изискванията за бързо реагиране от страна на войските, разположени в предни позиции.

Минохвъргачен огън в Афганистан

За задоволяване на тези нужди управлението на системите за боеприпаси към сухопътните войски трябва да въведе в употреба през втората четвърт на фискалната 2011 г. боеприпасите XM395 и 120-mm мина с GPS-насочване. В допълнение се разработва комплектът за прецизно насочване (КПН) XM1156, детонатор с GPS насочване, който може да бъде инсталиран на стандартен 155-mm осколочно-фугасен снаряд. Очаква се да бъде приведен в първоначална оперативна готовност през 2012 г. Докато „Ескалибур“ е снаряд, създаден с определена

цел, то КПН се предвижда да замени съществуващия детонатор на снаряда.

Снарядите с прецизно насочване имат вероятно кръгово отклонение от 10 m. Докато това изглежда доста голяма допустима стойност, тестовете показват, че са най-малко 7 пъти по-точни в сравнение със съществуващите минохвъргачки, което е най-главното подобрение.

Предимствата на боеприпасите с прецизно насочване са значителни. Ако са необходими по-малко снаряди, за да се поразят целите, това ще спести боеприпаси и пари, ще спести допълнителното осигуряване по време на мисии. Точността на снарядите ще намали **изстрелването на голямо количество боеприпаси на големи площи**, което е необходимо, за да се поразят целите с по-неточни минохвъргачки, което пък на свой ред ще намали жертвите сред цивилното население и съпътстващите щети.

Пример за традиционната технология на минохвъргачка е мина, която се популяризира за финландски подвижни минохвъргачни системи (AMOS) с двойна цев, оръдейна купола, със задно зареждане, инсталирани на верижно или колесно шаси. Това е оръжие, разработено и доставено от „Руаг“ и израелската военна индустрия. Артилерийската мина M971 съдържа 32 **суббоеприпаса** с двойно предназначение (за поразяване на личен състав и бойни бронирани машини). Всяка мина прониква на 105 mm в стоманата и произвежда 1200 осколки. Една мина запазва своята смъртоносна сила в зона от 100 m².

Американската армия разработи възможностите на снарядите с лазерно насочване. „Алайънт Тексистъмс“ проектира комплекти за управление на минохвъргачката и достави първите версии през ноември 2010, следвайки широк квалификационен процес, който беше завършен

след по-малко от 12 месеца. С разрешението на армията оръжието да мине в употреба, компанията получи поръчка за \$ 50 млн. да достави такива системи и свързаното с тях оборудване за поддръжката им за всичките бойни групи в осем пехотни бригади в Афганистан до 6 месеца.

Американски войници стрелят със 120-мм израелска минохвъргачка

Между другото, армията придобива опит с прецизните минохвъргачки. Първите снаряди с прецизно насочване XM395 (PGMM) се използват в 506-и пехотен батальон в Афганистан. Първите резултати са положителни – оръжието предлага възможности за прецизен огън, което досега го е нямало в тактическите части на това ниво.

Преди изстрелване операторите въвеждат данни за координатите на целта, начина за прихват, височината и настройват взривателя.

Тези боеприпаси могат да се програмират за дистанционно взривяване (детонация във въздуха), взривяване при пряко въздействие или чрез забавяне на взривяването при пробив в отбранителни съоръжения.

Боеприпасите с прецизно насочване позволяват на предните полеви бази да поразяват с голяма точност целите и да реализират високоточно огнево противодействие на противника. Това дава възможност за самостоятелност на маневрените формирования и намалява необходимостта от огнева поддръжка от страна на огневите средства от състава на бригадата (дивизията).

Мините с прецизно насочване разполагат със стабилизатори в задната си част и насочващи елементи, подобни на комплекта за прецизно насочване (PGK), които повишават челното съпротивление и намаляват далекобойността до 6500 m. Това обаче не влияе на изискваната минимална далекобойност от 1000 m. Точността при този вид боеприпаси е съществено предимство и дава възможност за елиминиране на необходимостта от неколкостепенни насочващи маневриращи движения за прихващане и поразяване с първия изстрел.

Израелските сухопътни сили също работят за повишаване точността на огъня. Компанията „Елбит Състъмс“ предложи неотдавна автоматизирана версия на модерната минохвъргачна система, позната с наименованието „Кардом“, разработена от „Солтам“.

„Кардом“ осигурява основното въоръжение за огнева поддръжка на бригадите „Страйкър“. В израелската армия „Кардом“ използва шаси на базата на М113А3. Позната сред израелските сили за отбрана (IDF) като „Кесхет“ (дъга), тя е интегрирана с напълно автоматизирана минохвъргачка, чието вероятно кръгово отклонение е намалено до 33 m, докато ефективната далекобойност е над 7000 m.

Минохвъргачен огън в Ирак със 120-тм минохвъргачка М121

Съчетана с модерна система за огнева поддръжка и обработване на данни за целите (свързани с дигиталната система „Заяд“ на IDF), „Кесхет“ е на въоръжение в пехотните бригади на израелската армия и предстои да бъде въведена на въоръжение в резерва. Ефективността и точността ѝ бяха оценени от представителите на IDF, които имат опит с тази система, въпреки че е необходимо известно време, за да се свикне с оръжието. В резултат на автоматизираното определяне на местоположението на целта, съпътствано от рязко намаленото време за отведен огън и повишената точност, разчетът на минохвъргачката има възможност да намали разстоянието на рубежа за безопасно отдалечение. Това намалява безопасността и повишава риска от поразяване на собствените войски поради грешки при насочването, допуснати от минохвъргачните подразделения, или неправилното определяне на координатите на огневите позиции, както се случи при един фатален инцидент по-рано тази година.

Най-новата версия на „Кардом“ има вградена система за управление на огъня, осигуряваща решения за бърза стрелба и възможност за 360-градусово електроннорегулирано автоматично хоризонтално насочване.

Израелската „Аероспейс Индъстрис“ е разработила високоточни боеприпаси, самонасочващи се с лазер 120/121-mm мини, обозначени като „Файърбол“ (която съответства и на мина с калибър 81 mm). Предназначена е за поразяване с първия изстрел и може да се използва при стрелба с гладки цеви или нарезни.

Американски войник стреля с 60-мм минохвъргачка

„Файърбол“ не се нуждае от определяне на разстоянието на стрелбата, тъй като оръжието използва съвременен метод за насочване, осигуряващ хоризонтално насочване на системата, даващ възможност за увеличаване далекобойността. Мината открива целта, като се насочва посредством система за глобална навигация към пространство, в което с помощта на лазерното насочване получава данни за целта и я поразява. Положението на целта се предава на мината посредством джипис сигнал преди изстрелване, което увеличава прецизността в сравнение със стандартна артилерийска мина. С лазерното насочване мината има 1 m вероятно кръгово отклонение или по-малко срещу стационарни или подвижни цели.

„Файърбол“ използва различни възможности за детонация на бойната глава – осколочно действие за т.нар. *меки цели*, ударно действие срещу бронирани машини и закъснително действие за проникване в бункери и цели в сгради. Оръжието е предназначено за поразяване с първия изстрел в градски условия и следва строго определена траектория, за да се избегнат нежелани поражения. Аеродинамичната форма дава два пъти по-голяма далекобойност от тази на конвенционалната мина – до 15 km.

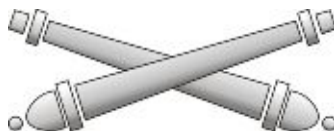
Системата е все още в процес на разработване. Критичните компоненти се тестват при голямо гравитационно натоварване и истински минохвъргачен огън. Планират се и по-нататъшни изпитания. Обмисля се версия за 152- и 153-mm артилерийски системи.

А
П

Автоматизираната минохвъргачка „Кардом“, разработена от „Солтам“, се монтира в израелската самоходна система „Кешет“.

В „Солтам“ са в процес на разработване са „полуинтелигентни“ боеприпаси с калибър 120-mm. С обозначение M150/M151 HE-TAG този дизайн използва лазерно насочване за подобряване точността на стрелбата по спешни по време зонални цели, а не поразяване на точкови цели с голяма прецизност. Идеята е да се изстрелва един изстрел по целта, за да бъде неутрализирана, и по този начин да се пестят скъпите боеприпаси, използвани за традиционна стрелба. Насочващо устройство на върха на мината сканира земната повърхност по време на завършващата фаза от траекторията, търсейки определената като цел зона. Когато се достигне до зоната, от която става възможно лазерното насочване („лазерната точка“), стабилизаторите на опашката се разгръщат, за да коригират траекторията и да бъде поразена точно целта. M150 има далекобойност от 7,2 km – M151, изстрелян от дълга цев, достига 9,5 km.

Превод: Виктор Величков, Даниела Добрева,
Жечко Жеков, Снежанка Францова

СТАРИТЕ СТРАНИЦИ ОЖИВЯВАТ

С 1/5 ПОЛСКО С.С.* ОТДЕЛЕНИЕ В БОЯ ПРИ ОДРИН*

В периода от 1898 год. до края почти на 1910 год. прекарах службата си в крепостната артилерия, като ротен командир във Видинския и Шуменския крепостни батальони.

Като командир на рота в Шуменския крепостен батальон, когато еднаквите типове оръдия се групираха в трите му роты, в ротата, която командвах, попаднаха 12-см Д/28, 12-см Д/30 и 15-см Д/30 тежки далнобойни оръдия.

През зимните периоди както във всичките други родове войски, така и в крепостните батальони се решаваха тактикоартилерийски задачи за употреблението на крепостната артилерия при отбраната на крепостите, укрепените позиции и атаката на Одрин.

При един разбор по решените тактикоартилерийски задачи на атаката на един от секторите на Одринската крепост, командирът на батальона ми позавидя, че командвам ротата, в която са най-дългите и мощни оръдия, които ще играят решителна роля при атаката на Одрин и крепостните позиции. Ала и надеждата ми, че в близката война с Турция (за която българската армия постоянно се готвеше) ще участвам в нея с 12-см и 15-см дълги оръдия, и то при атаката на Одрин, изчезна, тъй като през септември 1910 год. бях преведен на служба батареен командир в 5-и артилерийски полк, а на 1 януари 1911 г. бях назначен за командир на полско с.с. отделение в 8-и артилерийски полк.

Като командир на полско артилерийско отделение, въоръжено с най-модерни 7,5-см с.с. оръдия, които за онова време имаха и най-добри балистически качества, виждах, че задачата на командира на отделението е много сложна и важна и че за да може той най-добре да използва подвижността, могъществеността и скорострелността на оръдията си и трибатарейното отделение да представлява една голяма 12-оръдейна батарея, е нужна сериозна подготовка на всички чинове от отделението, поради което и с всичкия си жар се отдадох на новата служба в полската артилерия, в която по-рано като младши офицер и батареен командир бях прослужил 9 години.

За ръководно начало при подготовката на крепостната рота, респективно тежкото артилерийско отделение, и на полското с.с. отделение,

* Скорострелно (бел. ред.)

* Стагията е публикувана в сп. „Артилерийски преглед“, април 1930 г., кн. 1, година IV, с. 60-67

ми е служила истината, че „в боя се върши това, що сме учили в мирно време”, поради което и всяко учение, произведено в парка, полето или по картата, се изпълняваше по строго обмислен и приготвен план. Отдавах голямо значение на „прикладните”, или така наречените „бойни учения”, и се стараех да предвидя по възможност всичките бойни обстановки, при които ще действат обсадните и полските батареи, и по възможност случайностите, на които можеха да попаднат, и давах съответни задачи на офицерите, подофицерите, прислужниците и ездачите.

За начина, по който трябва да се произвеждат прикладните учения в крепостната артилерия съм написал статия, озаглавена „Прикладно учение с една обсадна батарея” и напечатана в брой № 100 от 1908 год. във вестник „Военни известия”.

Войната с турците ме завари на служба в 5-и артилерийски полк и до падането на Одрин – 13 март 1913 год., като командир на 1/5 полско с.с. отделение участвах в боевете при Ески полос, Петра, Карагач и Чатаалджа.

В боя при Петра – 10 октомври 1912 год., отделението поешелонно смени три позиции, за да съдейства от по-близо на пехотата. Но можа и своевременно да венчае* завладяната позиция, като при това едно оръдие от 2-ра батарея под командата на един офицер и под мое лично наблюдение се изнесе на около 1000 метра южно от с. Петра, за да обстреля един турски обоз, който се движеше за Лозенград, и хвърли в посоката на движението му няколко изстрела, с което (не се съмняваме) спомогна да се увеличи още повече безредицата в турския тил.

В боя при Каргач на 16 октомври 1/5 полско с.с. отделение бе разположено на открита, но окопана позиция на 2 900 м от турските окопи, разположени по левия бряг на р. Каргач дере, и на 3 100–3 200 м от турските батареи.

В този бой 4-а пех. Преславска дивизия, поддържана от всичката си полска скорострелна и нескорострелна артилерия, разби 2-и турски корпус и пехотата успя по тъмно да се зацепи на турската позиция. Благодарение обаче на обстоятелството, че боят се свърши по тъмно и че началникът на дивизията не е знаел как са се развивали бойните действия пред 6-а и 5-а пехотни дивизии, разпореди през нощта да не се изпраща на завладяната позиция придружаваща артилерия. До 12-13 часа на 17 октомври нашата пехота на завладяната позиция остана без артилерия. Но сравнителната близост на 1/5 полско с.с. отделение до тази позиция позволи на последното да отбие контраатаките на турците, защото батареите с право мерене и ураганни огньовете обстреляха турската настъпваща пехота, която се опита отново да си вземе загубената позиция, като покри полето с маса убити и ранени.

* Развърщане в боен ред (бел. ред.)

Изпратеното на 17 октомври след обяд на завладяната позиция едно планинско нескорострелно отделение, благодарение неумелото му използване от командирите, не подобри положението на пехотата. Направеният опит да се изкара на същата позиция на 17 октомври по тъмно една полска батарея от отделението по непредвидени обстоятелства не можа да се осъществи. На 18 октомври към 5 часа отделението с трите си батареи зае Карагачкия гребен и с огъня си преследва турците, които започнаха да отстъпват и пред фронта на 6-а пехотна дивизия.

В боя при Чаталджа на 7 ноември отделението зае в показания му район възможно най-близката до турците маскирана позиция над село Чанакчи и беше далеч от окопите им на 2 900 метра, а от батареите им – на 4 600–4 800 м.

В този бой на отделението не се падна случай да придружава от още по-близки разстояния пехотата, защото боят на 5 ноември се разви неблагоприятно за нашата армия и атаката на Чаталджанската позиция се прекрати.

Участието ни в боевете при Ески полос, Петра, Карагач и Чаталджа затвърди в нас още повече убеждението, което имахме преди войната, че в настъпателния бой полските с.с. батареи трябва да се стараят да заемат позиции колкото се може по-близо до противника, тъй като това им дава възможност, без да променят позициите си, най-добре да използват скорострелността и могъществото на оръдията си, да дават най-мощна подкрепа на пехотата, а същевременно им позволява и най-бързо да излязат на завладените позиции, за да се затвърди полученият успех и да се разстрои отстъпващият противник.

След сключването на примирието с турците и снемането на полската артилерия от Чаталджанската позиция, сие се от позицията си при с. Чанакча и отделението. До започването отново на военните действия – 21 януари 1913 год., отделението прекара на почивка в с. Сая и работи по укрепването на новата отбранителна позиция, която нашата армия подготвяше западно от Чаталджа.

Когато преговорите в Лондон се прекъснаха и се очакваше скоро да се започнат наново военните действия, отделението заедно с 3/4 пехотна бригада (43-и и 44-и пехотни полкове) се изпратиха да усилят I армия.

При най-лошо време – сняг и виелица, отделението напусна с. Сая и тръгна за с. Армаши, където му бе определено да се установи на квартири.

Когато след започването отново на военните действия турската армия бе разбита при Чаталджа и Булаир и не проявяваше живот, 3/4 пехотна бригада заедно с отделението се изпратиха в района на Лозенград и батареите се разположиха на квартири в с. Каваклий.

През време на стоянките в с. Армаши и Каваклий отделението постоянно се готвеше за бой, като занятията се провеждаха в парка и полето.

На 8 март, когато отделението провеждаше занятията си в парка, разположен в покрайните на с. Каваклий, в разположението на отделението пристигна помощникът на главнокомандващия генерал Савов заедно с инспектора на артилерията генерал Ценов, придружени и от командира на 3/4 пехотна бригада генерал *Церковски*.

След обичайните срещи и доклади пом.-главнокомандващият похвали отделението за досегашната му бойна дейност и ми каза, че след 3–4 дни ще се атакуват предните позиции на Одрин и утре бригадата и отделението ще тръгнат за там. Генерал Савов ми каза още, че е уверен, че и при атаката на предните позиции отделението ще действа в боя тъй добре, както е действало в боевете до сега и ще запази доброто си име.

От тези думи на пом.-главнокомандващия освен, че бях поласкан, но се и зарадвах, защото мечтата, с която живеех дълги години като крепостен артилерист – да участвам в атаката на Одрин, ще се изпълни и сега като полски артилерист, с тази само разлика, че докато (като) командир на тежко артилерийско отделение с 12-см и 15-см оръдия щях да откривам пътя на пехотата от големи разстояния, сега със 7,5-см полски с.с. оръдия ми се отдаваше случай да откривам пътя на пехотата, като действам в близко съприкосновение с нея.

Със схващанията, които изложих по-горе, за начина на употреблението на полската с.с. артилерия в боя, затвърдени още повече от бойния ми опит до тогава, на 2 март 1913 год. тръгнах с отделението си за Одрин, за да участвам в превземането му. С такива схващания и разбирания за употреблението на полската артилерия в боя бяха и батарейните ми командири: капитан *Йорданов* Стефан и *Няголов* Никола и подпоручик *Михов* Никола.

Както при обучението на отделението в мирно време, тъй и по маневрите, а също и в боевете при Ески полос, Петра, Карагач и Чаталджа, те ме следваха, защото всякога преди тях излизах напред, избирах позициите за отделението и им посочвах местата на наблюдателните пунктове.

До началото на войната с кап. Йорданов прослужихме заедно близо две години, с подпоручик Михов – повече от една година, а с капитан Няголов – само около два месеца, защото следваше в генералщабната академия в Италия. Когато капитан Няголов се завърна в полка, той беше назначен на служба в моето отделение и като командир на 7-а батарея, която се мобилизира за големите Шуменски маневри, взе участие в тях.

На 9 март 1913 год. отделението нощува в с. Мусич, на 10 март остана на почивка в същото село, а на 11 март в 9 часа отделението и 3/4 пехотна бригада пристигнаха в с. Гебелер и се разположиха на бивак.

Към 10 ч. 30 м. командирът на 3/4 пехотна бригада предаде на мен и командирите на 43-и и 44-и пехотни полкове, че днес от 13 часа се започва бомбардировката на Одрин от нашата обсадна артилерия; че на 12 март в 4 ч. и 30 м. ще се почне шурмуването на предните позиции;

че бригадата заедно с отделението влизат в състава на войските, които ще действат срещу Източния сектор, и че днес по тъмно бригадата ще се съсредоточи зад хребета по десния бряг на р. Съзлъ дере северно от пътя Гебелер – Чифлик – Кюшен.

В 13 часа нашите обсадни батареи по предварително изработения частен артилерийски план откриха огън по турските позиции и се започна подготовка за атаката на Одрин.

Като познавах отблизо с каква преданост и методичност се водеха занятията в крепостната артилерия, с каква точност се подготвяха плановете за стрелбите от разните видове оръдия и отличните резултати, които се получаваша при учебните и бойните стрелби в мирно време, вярвах, че обсадната артилерия ще разреши отлично възложената ѝ задача да подготви позициите за щурмуване.

От мястото на разположението на бригадата при с. Гебелер след 13 часа се чуваше само тънтежът от артилерийския огън, който разхвърляше брустверите и събаряше скривалищата на укрепленията и окопите, разрушаваше материалната част в батареите и с материалния и моралния си ефект убиваше духа на защитниците и отваряше пътя на нашата пехота, която на 12 март в 4 ч. и 30 м. трябваше да щурмува и завладее предните позиции.

За да може 3/4 пехотна бригада да заеме показания ѝ по-горе район, тя към 14 часа напусна бивака източно от с. Гебелер и се разположи в една долина на 3 километра западно от същото село. Бригадата и отделението останаха тук, а командирът на бригадата заедно с мен, полковите, дружинните и батарейните командири отидохме да разгледаме пътищата, които водят към мястото на съсредоточаването и самото това място.

Към 20 ч. и 30 м. – 21 часа бригадата и отделението се съсредоточиха в разузнатото място, пък аз с адютанта си излязохме още напред, за да се запозная с местността и да видя стрелбата на обсадната артилерия и стигнах до 15-см Д/30 батарея на капитан Атанасов.

Нощта е студена. Отделението е запрегнато и разположено в батарейна кола, а войниците почиват около оръдията. Всички офицери от отделението сме при телефонния апарат на началник-щаба на 3/4 пехотна бригада, който цяла нощ води разговори с щаба на Източния сектор и ни съобщава сведения за хода на бомбардировката.

На 12 март към 6 часа се получи телефонограма, че предните турски позиции Маслака, Мал Тепе и други са завладени от пехотата, че са взети много пленници и че турците на позицията са оставили много оръдия.

Всички се зарадвахме, че първата задача, която помощник-главнокомандващият беше възложил на войските, е достигната, но какво щеше да се предприеме по-нататък – не се знаеше. Ала за отделението се откриваше поле за действие, тъй като на завладените предни тур-

А
П

ски позиции освен че ще се изнесе полската артилерия, която до момента на атаката е била около крепостта, но е нужно нейното засилване с нови батареи, тъй като не е изключена възможността турците да предприемат контраатака, за да си възвърнат загубените позиции.

Очакванията ми, че скоро отделението ще бъде повикано да действа, се изпълниха, тъй като в 7 часа се получи заповед, че 4-а дружина от 3/4 пехотна бригада заедно с 1/5 полско отделение да се отправят за с. Мусубейлий и да влязат в разпореждането на началника на северния отдел от Източния сектор.

Движейки се в главата на колоната заедно с бригадния командир по пътя за с. Мусубейлий, той получи заповед от началника на северния отдел двама да се явим при него. Направих разпореждане отделението да се води от най-старшия офицер подпоручик Дамянов, а батареините командири със своите разузнавателни органи да дойдат при мене.

Към 8 ч. и 30 м. с бригадния командир стигнахме до наблюдателния пункт на началника на северния отдел – генерал Грънчаров, и намерихме последния там. Той, след като ни ориентира върху положението, каза ни, че полученият успех ще се използва и днес ще се атакува и фортовата линия. Обръщайки се към мен, той ми показва могилата Мал тепе и ми заповяда: „Вашето отделение ще заеме позиция на север от Мал тепе и с огъня ще съдействате за атаката на форта Айвас баба и интервала южно от него. В този район действа 2/8 полско артилерийско отделение. Атаката ще се води от 10-и пехотен Родопски и 23-и пехотен Шипченски полкове”.

Към това време батареините командири бяха пристигнали при наблюдателния пункт на началника на северния отдел. Като им предадох заповедта, която току що бях получил, и задачата, която се възлага на отделението, и като направих всички разпореждания по движението на отделението, заедно с батареините командири и адютанта тръгнахме за района, в който отделението трябваше да заеме позиция.

В района, дето се разположи отделението на позиция, стигнахме към 10 часа и намерихме командира на 4/8 батарея поручик Соларов в наблюдателния му пункт. Последният ме ориентира върху положението и ми показва къде са разположени батареите от 2/8 отделение. В тоя момент нашата пехота, която беше излязла напред, енергично се окопаваше.

С батареините командири обходих района около укреплението „Маслака”, за да избера позиция за отделението. При оглеждане на местността западно от това укрепление стигнахме до „Софулар Буруну” – пункт, източно от Айвас баба, без нашата група от 5 човека да бъде обстрелвана било от пехотен, било от артилерийски огън. Това показваше, че фортовата линия Айвас баба и Айджи йолу не проявяваха никакъв живот, че тя е напусната и че още тогава нашата пехота мо-

жеше да завладее този участък и непревземаемата дотогава Одринска крепост да падне в български ръце само след една 20-часова атака.

С много рядък шрапнелен огън турската артилерия започна да обстрелва позицията „Маслака” към 11–13 часа.

Отделението разположих на дълбоко закрита позиция зад укреплението „Маслака” и на разстояние от 2 700–2 800 м от фортовете Айвас баба и Айджи йолу. Батареите са почти на една линия и между тях интервалите са 100 метра. Интервалите между оръдията са от 22–25 метра. Оръдията и раклите са поставени в окопи, приготвени от прислужниците и пехотата. Моят наблюдателен пункт и наблюдателните пунктове на батарейните командири са избрани в един турски окоп на 700–800 м напред и малко вдясно от позицията на отделението. Преден наблюдателен пункт е избран на хребета Софулар Буруну, а службата на наблюдателя изпълнява адютантът на отделението – подпоручик *Медникаров*, заедно с няколко войника. Командването на батареите и връзката с предния наблюдател става с телефон. По липса на телефонен кабел и апарати отделението не може да се свърже с командира на 1/8 пехотна бригада, а връзката ставаше чрез командира на 1-о гаубично отделение.

При обхождането местността около „Маслака” намерих поставен на една носилка, със спокойно лице убитият командир на 6/8 батарея – капитан *Горанов*, мой съслуживец от Шуменския крепостен батальон, дето с особена енергия и преданост носеше службата на адютант и младши офицер.

Батареите от 2/8 артил. отделение, които при венчаването на завладяната позиция „Маслака” бяха заели открити и полумаскирани позиции, се оттеглиха на дълбоко закрита позиции вляво от 1/5 артилерийско отделение.

В 13 часа отделението е готово за стрелба. Към 13½ часа се получи заповед, че ще атакуват фортовете Айваз баба, Айджи йолу и интервала и че назначените за атаката войски се приближават към показаните им обекти.

За да се съдейства на пехотата при предстоящата атака, участъкът се раздели между 1/5 и 2/3 артилерийски отделения, като на отделението се даде за обстрелване фортът Айваз баба и половината от интервала, а на 2/8 отделение – фортът Айджи йолу и съседните до него интервали. В 14 часа 1/5 отделение откри огън и батареите се пристреляха по посочените им цели, подир което според нуждата те ту увеличаваха, ту намаляваха интензивността на огъня; 2/8 отделение откри огън по дадения му участък малко по-късно, защото разместваше батареите си.

Към 16–17 часа фортовете Айваз баба и Айджи йолу бяха подготвени за атака, защото освен от огъня на 1/5 и 2/8 отделения, те бяха обстреляни и от съсредоточения фронтален и анфиладен огън от обсадната артилерия и 1-о полско гаубично отделение. Турската артилерия зам-

А
П

лъкна, а пехотата им от време на време гръмваше по някой куршум. По това време, а също и през цялата нощ една тежка турска батарея южно от форта Кестенлик, незасегната от огъня на нашата обсадна и полска артилерия, продължи да обстрелва с рядък фугасен огън както дружините от 23-ти пехотен Шипченски полк, които се прилепваха по хребета на Кумъ тепе, източно от форта Айваз баба, тъй и разположението на отделението, без да нанесе загуби на последното, защото стрелбата й беше къса, но затова пък много буци пръст, които фугасните гранати дигаха, попадаха в окопа, дето бяха наблюдателните ни пунктове.

Преди да мръкне, батареите се приготвиха за нощна стрелба и последната с прекъсвания продължи до 23 часа и 50 мин. на 12 март, когато се получи нова заповед, че и след изгряването на месеца да се обстрелва фортовата линия, а леките полски батареи на майор *Друмев* и тези на капитан *Игнатов* да се приготвят да венчаят фортовата линия.

В 0 ч. и 50 минути на 13 март се получи нова заповед за спиране на огъня и да се влезе във връзка с предните дружини, за да може веднага след превземането на турската позиция да венчаят 1/5 и 2/8 арт. отделения. Батареите продължиха стрелбата до 2 часа на 13 март, когато на форта Айджи йолу се забеляза червен фенер, който ни показа, че той е зает от 10-и пех. Родопски полк.

В 4 ч. и 30 м. на 13 март, когато турската тежка батарея продължава да стреля с фугасни гранати пред наблюдателните пунктове, а пехотните куршуми летяха над главите ни и се виждаше, че огънят е доста силен, получих следната писмена заповед: „по заповед на командира на бригадата още сега двете отделения на майор *Друмев* и капитан *Игнатов* веднага да излязат напред, за да венчаят неприятелската позиция от двете страни на форта Айджи йолу”.

Повиках батареините командири и им прочетох току-що получената заповед от командира на 1/8 пех. бригада, след което им казах: „Отделението ще излезе напред и ще заеме позиция северно от форта Айджи йолу. Вие лично ще водите батареите си към форта и ще се движите в линия от колони. Побързайте със закачането на оръдията, за да се използва тъмнината. Пък аз с адютанта подпоручик *Медникаров* ще отида преди вас на позицията, за да направя разузнаване и своевременно ще ви покажа местата, дето ще разположите батареите си”.

Като правех горните разпореждания за изпълнението на заповедта на командира на пехотната бригада бях убеден, че изкарването на полските батареи на фортовата линия е безусловно необходимо за затвърдяването от нашата пехота на завладяната позиция и за падането на *Одрин*.

Един от батареините командири ми обърна вниманието, че прелитането на пехотните куршуми над наблюдателните пунктове показва, че интервалите не са очистени от турската пехота. Време за размишления и запитвания нямаше, тъй като непосредствена връзка с командира

на 1/8 пех. бригада отделението нямаше. А това трябваше да се направи чрез командира на 1-о пол. гаубично отделение, който беше на могилата Мал тепе – доста далеч от моя наблюдателен пункт. От друга страна, и основания за запитвания нямаше, тъй като заповедта беше толкова ясна и категорична, че трябваше веднага да започне изпълнението ѝ. В този момент аз не допусках, че местността от двете страни на форта Айджи йолу не е заета от нашата пехота, която завладя форта.

Като правих разпорежданията си за движение на отделението напред, дойде на наблюдателния ми пункт капитан Игнатов. Докладва ми, че получил заповед да венчае с отделението позицията при форта Айджи йолу, че докладвал на бригадния командир, че интервалите не са очистени от турците, но получил втора заповед да излезе напред. Капитан Игнатов ме запита дали моите батареи ще излязат на фортовата линия и като му отговорих утвърдително, заповядах му с неговите батареи да венчае фортовата линия, като застанат южно от форта Айджи йолу.

Батарейните командири започнаха да привеждат в изпълнение заповедта ми. Капитан Игнатов тръгна за отделението си, пък аз с адютанта на отделението и двама ординарци тръгнахме пешком за форта Айджи йолу да разузна позицията.

В долината източно от форта Айджи йолу беше залегнала една пехотна колона, на която войниците не се мърдаха, защото кръстосаният пехотен и картечен огън беше силен и смъртоносен. Видях, че интервалите не са заети от нашата пехота, и побързах да вляза във форта и да поискам да се атакуват във фланг и тил турците, тъй като две артилерийски отделения ще пристигнат да венчаят позицията. На 150 м от форта един от ординарците ми бе убит.

Влязох във форта и подирях командира на 10-и пех. Родопски полк, от когото на 12 март получих заповед да подготвя за атака форта Айджи йолу и съседните до него батареи, но не го намерих. Войниците ми показаха дружинния командир от същия полк подполковник *Василев*, комуто доложих за задачата на отделенията, но той ми каза, че старши във форта е подполковник от 10-и пех. Родопски полк – *Христов*. Намерих последния, докладвах му, че по заповедта на командира на 1/8 пех. бригада трябва 1/5 и 2/8 артилерийски отделения да венчаят позицията, като застанат от двете страни на форта; че отделенията се движат вече и поисках да атакува турските окопи вляво и вдясно от форта, за да могат там да застанат батареите. Подполковник Христов остана учуден, че отделенията много бързо настъпват, преди интервалите да са свободни, но не се реши да предприеме атаката на съседните на форта окопи, защото ротите не били организирани. Събраните във форта ротите и дружини останаха по местата си, а в това време отделението продължаваше да се движи напред.

А
П

При тази обстановка венчаването на фортовата линия от двете страни на форта Айджи йолу ставаше невъзможно. Време за показване по какъв начин да действат батареите нямаше. Зазоряваше се и в дрезгавината се виждаха да превалят последния гребен батареите от отделението, които на тръс, обстреляни от най-силен пехотен и картечен огън от турците, заемащи окопите от двете страни на форта Айджи йолу, и от батареята им южно от форта Кестенлик, продължаваха да се движат към форта.

Още от началото на настъплението батареите търпят чувствителни загуби от хора и коне, но това не ги разколеба и те продължават движението си към форта. Поради многото ями, образувани от фугасните гранати, отделението вместо да се движи в линия от колони, се движи в обща оръдейна колона и в главата на отделението е 1-а батарея, зад нея на дистанция около 100 м е 2-а батарея и най-подир 7-а батарея. Когато 1-о оръдие от 1-а батарея достига до 300 м от форта Айджи йолу, дето огънят е още по-силен и убийствен, един кон пада убит и оръдието се спира. Командирът на батареята – капитан Йорданов, заповядва да се откачи оръдието, а другите да се пристроят вляво и да откачат. Командирът на 2-а батарея – подпоручик *Михов*, като вижда, че 1-а батарея построява фронт, командва и неговата батарея да се построи вляво и малко в отстъп на 1-а батарея. 7-а батарея по командата на батареиния командир – капитан *Няголов*, построява фронт вляво и на малък отстъп от 2-а батарея. Откачането на някои оръдия и ракли става трудно, защото на някои от тях прислужниците и ездачите са ранени и убити.

Упоритото държане на турците в окопите, които отделението трябва да заеме, и случайното спиране на първото оръдие от 1-а батарея застави батареите да спрат в подножието на форта Айджи йолу и с огън да си открият път. Пръв открива огън по турците с първото си оръдие капитан Йорданов* като го насочва по турските стрелци южно от форта Айджи йолу, които удивени от това, че оръдията спират толкова близо до тях, стават прави, за да обстрелват оръдията и раклите, които представляват добри цели за поражение. Постепенно откриват огън и останалите оръдия от батареята, в която загубите са големи. От тримата младши офицери подпоручик *Дянков Ж.* е убит, подпоручик *Георгиев А.* – ранен, а здрав остава само подпоручик *Дюкмеджиев* (сега подполковник). На същата цел открива огън и командирът на 2-а батарея – подпоручик *Михов*, а подир нея открива огън и 7-а батарея, на която командирът – капитан *Няголов*, е тежко ранен. Огънят в батареята се ръководи от подпоручик *Илинов*, ранен на два пъти и остава в строя до

* Във войната с Румъния 1916 год. като командир на 1/5 пол. арт. отделение участва в атаката на Тутракан и в последващите боеве в Добруджа и Македония. Почина в чин зап. полковник на 17 юни 1924 год. (бел. авт.)

свършване на боя. Ранен е също и другият младши офицер от батареята – подпоручик Савов.

Щом батареите откриха огън, стрелящите турци напускат окопите и последните се заеха от настъпващите части на 10-и пех. Родопски полк. Подир това батареите съсредоточават огъня си по турската батарея южно от форта Кестенлик и я заставят да прекрати огъня си след няколко минути обстрелване, след което пренасят огъня си по отстъпващите турци.

Залегналите и повърнати от артилерийското „ура“ отстъпващи пехотни групи със залегналите неразстроени пехотни роти и дружини като виждат, че батареите от 1/5 арт. отделение откриват огън от подножието на форта Айджи йолу, а също тъй откриват огън и батареите от 2/8 арт. отделение – тръгват стремително напред и към 6 часа завладяха както форта Айваз баба, тъй и интервала южно от него. По същото време пехотата завладя и интервала между форта Айджи йолу и Кестенлик.

Турците, като напуснаха форта и интервалите, бързо отстъпиха към Одрин и едва сега местността от двете страни на форта Айджи йолу се оказа освободена, за да може да се венчае от придружаващите две артилерийски отделения. Това венчаване се извърши без затруднения, защото позициите, на които трябваше да застанат батареите, не се обстрелваха отникъде. Последната турска тежка батарея, която от закрыта позиция около форта Каик табия продължаваше своя рядък, безвреден и разхвърлян огън, скоро прекрати стрелбата, като вижда общото отстъпление на пехотата им към Одрин.

След прекратяването на огъня от отделението, дойдоха във форта батарейните командири капитан Йорданов и подпоручик Михов и подир доклада, който ми направиха за начина, по който действаха, и какви загуби са понесли, един от тях ми каза, че днешният бой му напомня бойното учение, което отделението беше произвело през лятото на 1912 год. в гр. Шумен по посока на старото турско укрепление Зебек табия с цел да се покаже на какви загуби са изложени батареите, когато настъпват да заемат показаните им позиции и попаднат под артилерийски и пехотен огън.

Заповядах от трите батареи на отделението да се формира една 6-оръдейна сборна батарея и тя по възможност по-скоро да излезе на завладяната позиция южно от форта Айджи йолу. Батареята пристигна на форта, зае показаната й позиция и се командва от командира на 2-а батарея подпоручик Михов. Не след много време към 6-оръдейната батарея се присъединиха и още две оръдия и тогава на позицията 1/5 артил. отделение имаше две четириоръдейни батареи.

На завладяната позиция от двете страни на форта Айджи йолу заеха позиция и трите батареи от 2/8 арт. отделение. Двете батареи от 1/5 артил. отделение с 8 оръдия и 2/8 арт. отделение с 10 оръдия откриха огън

А
П

по град Одрин, дето отстъпиха турците, като стреляха и на пределни разстояния.

При настъплението на отделението, за да венчае фортовата линия, са убити 1 офицер – подпоручик *Дянков*, 5 младши подофицера и 6 бомбардира и канонири – всичко 12 човека; ранени тежко – командирът на 7-а батарея капитан *Няголов* и подпоручик *Вичев*; по-леко – подпоручиците *Илинов*, *Савов* и *Георгиев*, 6 младши подофицери и 19 бомбардира и канонири – всичко 30 човека.

Убити коне 32, ранени коне 39, от които 24 неспособни за работа – всичко убити и ранени коне 71.

Най-много загуби от хора и коне има 1-а батарея, която се движи най-напред. Във 2-а батарея загубите са по-малки, а в 7-а батарея - още по-малки.

Повредите в материалната част, когато батареите действаха в подножието на форт Айджи йолу, са незначителни и повечето са от пехотни куршуми.

През време на боевете на 12 и 13 март отделението изстреля 2 377 снаряда, от които 2 037 са изстреляни на позицията при Маслака и 340 – в подножието на форт Айджи йолу.

Към 8 часа получих заповед от командира на 3/4 пех. бригада – генерал *Церковски*, да поддържам с огън атаката към Ташъ табия. Но тъй като в това време нашата пехота беше завладяла този форт, по заповед на същия се продължи обстрелването на град Одрин, докато в него се забелязаха бели флагове – знак, че крепостта се предава.

Боят в подножието на форт Айджи йолу се наложи на 1/5 полско артил. отделение, защото интервалът, който трябваше да венчае като придружаващо отделение, не бе напуснат от турците. Но този бой оказа решително влияние за завладяването на Одрин, тъй като в най-критичния момент, когато известни пехотни групи са разколебани и почват да отстъпват, появата на отделението в подножието на форта и откритият от него огън повърна разколебаните, като импулсира неразстроените пехотни части и те всички заедно настъпват и завладяват фортовете Айваз баба, Кестенлик и интервалите.

РАЗСЪЖДЕНИЯ ВЪРХУ БОЯ

При излагането хода на боя на 12 март писахме, че при моето обхождане на местността западно от „Маслака” между 10 и 11 часа видях, че фортовата линия Айваз баба и Айджи йолу не проявяваше никакъв живот и че завладяването на Одрин можеше да стане още тогава.

След завладяването на Одрин при една среща с моя другар подполковник *Славчев*, който в този бой беше командир на северната тежка обсадна група, като заговорихме за боя, изказах му горното мое мнение, което и той напълно споделяше. В беседата, която той държа пред

офицерите от Софийския гарнизон през месец април 1915 год. – „Необходими подобрения в тактиката, техниката и организацията на полската артилерия”, и която в извлечение е напечатана като отделна брошура във Военен журнал от 1915 год., той пише: „Ефектът от нашия огън беше, че към 10 и половина часа двата форта и интервалът бяха млъкнали. Аз с очите си видях как към това време турците по групи напуснаха окопите Айваз баба, а батареите им един час преди това бяха млъкнали”, след което предава разговора, за който става дума по-горе. По-нататък същият пише: „Ний всички знаем, че фортовата линия от Айваз баба до Кестенлик беше заета с маса полски и крепостни оръдия, разположени батарея до батарея, но те мълчаха, защото бяха съсипани. Ако нашата пехота не беше толкова уморена от действията през нощта и ако би искала да развие крайно усилие, тя можеше още тогава към 13 часа да заеме Айваз баба и Айджи йолу с много по-малко жертви”.

Според нас от това, което видях на самото място, фортовата линия Айваз баба и Айджи йолу можеше да бъде завладяна на 12 март към 10–11 часа, ако след завладяването на предните позиции и затвърдяването на тях с изкарване там на придружаващите батареи на позицията при „Маслака“ или Мал тепе биха се явили веднага не само полковите командири, но и командирът на 1/8 пех. бригада и началникът на северния отдел от източния сектор. Дошли по това време на позицията, те щяха да чувстват пулса на боя. Със собствените си очи щяха да видят, че фортовата линия е напусната от турците и щяха да заповядат нейното атакуване. В боя на 12 март след пладне, когато от щаба на 2-а армия е дадена заповед да се атакува фортовата линия Айваз баба и Айджи йолу, по причина, че същите началници не чувстваха пулса на боя, атаката се отложи на няколко пъти. Пехотните полкове, които действаха срещу този участък (10, 23, 53, 43 и 44) можеха да проявят много големи усилия както преди пладне, тъй и след пладне, стига те да бяха подтикнати от по-висшите началници, които в решителния момент на боя, ако резервите не им достигнат за подтикване напред на спрелите се части, бяха готови да употребят и последния си резерв – сами себе си, както генерал Скобелев настъпи в боя на 30 август 1877 год. за завладяването на Зелените гори, като увлече напред изостаналите и отстъпващите и пръв влезе в укреплението „Кованлъка”.

При изложение на хода на боя на 13 март писахме, че когато се приближихме до форта Айджи йолу, видяхме, че окопите от двете му страни се държат от турците и че за венчаването на фортовата линия с двете артилерийски отделения трябва тези окопи да се атакуват от нашата пехота, която е завладяла форта. Искането ми да се заемат тези окопи не се уважи от старшия във форта дружинен командир, понеже ротите му не били организирани. А това според нас се дължеше на обс-

тоятелството, че там своевременно не е влязъл титулярният командир на 10-и пех. Родопски полк.

Завладяването с щурм на един форт от една крепост е един от най-важните моменти от борбата за завладяването на крепостта, поради което със завладяването на форта Айджи йолу в 2 часа на 13 март в него трябваше да се намери най-малко командирът на 10-и п. Родопски полк, защото никой не можеше да му гарантира, че заетият от неговия полк форт не щеше да бъде контраатакуван от турците, за да си го върнат отново. При такъв начин на действие командирът на полка нямаше да държи ротите и дружините си неорганизирани, защото с такива части той не може да отбие евентуалните контраатаки на турците и да повтори знаменитите думи: „Тук съм и тук оставам”. Тези думи, както знаем от военната история, са произнесени от френския генерал Мак Махон (от-после маршал на Франция) при завладяването от него с щурм на руското укрепление Малахов курган на 27 август 1855 год. (при обсадата на Севастопол) и показват какво голямо значение е отдавал той на казаното укрепление, което е командвало над града, и колко важно е било неговото задържане на всяка цена. След безуспешните контраатаки, които русите предприеха, те отстъпиха Севастопол на съюзниците. Същото значение имаше и завладяването на форта Айджи йолу спрямо Одрин, поради което и присъствието в него на един висш началник се налагаше.

От изложението хода на боя и разсъжденията, които направихме по него, стигаме до следващите заключения: 1) мирновременната методична и настойчива работа както по възпитанието на войниците, тъй и по подготовката на батареята и отделението за боя се виждат във време на война; 2) командирите на придружаващите батареи и отделения, които ще венчаят завладените позиции за затвърдяване на тях, и командирите на артилерийските взводове и отделни оръжия от пехотната артилерия, а по нямане в нас на такава – планинските и полските батареи, които ще разрешават техните задачи, трябва да обладават силно нападателен дух; 3) при избора на бъдещите висши началници от полкови командир нагоре трябва да се назначават такива, които обладават енергия, добър тактически окомер и имат вдъхновение да извършат в случай на война подвизи, каквито извършиха двамата знаменити пълководци генерали, за които писахме по-горе.

Марин Друмев, генерал-майор о. з. – бивш командир на 1/5 полско артил. отделение

АРТИЛЕРИЙСКИ НОВИНИ

А
П

НЕБЕТО НА МОСКВА ЩЕ ЗАЩИТАВАТ С ЧЕТИРИ ПОЛКА ЗЕНИТНОРАКЕТНИ КОМПЛЕКСИ С-400

Оперативно-стратегическото командване на въздушно-космическата отбрана на Русия възнамерява да прикрива Москва с три-четири полка зениноракетни комплекси С-400 „Триумф“. Това, както съобщава агенция РИА „Новости“, е заявил командващият генерал-лейтенант Валерий Иванов. „Това ще бъде извършено в периода 2016-2020 година“, отбелязва Иванов, добавяйки, че през март 2011 на бойно дежурство в Подмосковието ще застъпи втори полк С-400. Първият полк постъпи на дежурство в населения пункт Електростал през 2009 година.

По-рано стана известно, че 210-и ракетен полк на полигона „Капустий Яр“ в Астраханска област е започнал процес на приемане на комплекта на зениноракетния комплекс С-400. Както се очаква, церемонията ще приключи на 19 февруари 2011 година. Доставка на новата техника се осъществява в рамките на програмата за модернизация на руските ВВС за 2011 г. „Ако по-ранно приемахме (визирайки С-400) отделни образци стартови установки, то сега се приема полкът комплексно“, цитира Иванов агенция „Интерфакс“.

Очаква се вторият полк да бъде в състав два дивизиона С-400 с по осем пускови установки.

Зениноракетният комплекс С-400 по време на военния парад по случай Деня на победата на 9 май 2010 г. в Москва

Зениноракетният комплекс С-400 „Триумф“ е способен да унищожава самолети, разработени по технологията „Стелт“, а също и крилати и оперативно-тактически ракети на разстояние до 400 km. Комплексът може да открива цели на разстояние до 600 km и да обстрелва

едновременно 36 цели с насочване по тях на до 72 ракети. С-400 може да поразява обекти, летящи на височина от 5 m до 30 km и със скорост до 4800 m/s.

ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЗЕНИТНИТЕ СИСТЕМИ С-500 ЩЕ ЗАПОЧНЕ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Серийното производство на новия руски зенитноракетен комплекс С-500 ще започне през 2014 г. Това е заявил командващият Оперативно-стратегическото командване на въздушно-космическата отбрана генерал-лейтенант Валерий Иванов, цитиран от агенция РИА „Новости“. Според неговите думи новият комплекс ще изпълнява и задачи по космическата отбрана на височина до 40-50 km. Проектът С-500 засега е засекретен. Ето защо липсва техническа информация за него.

В края на януари 2011 г. бе съобщено, че войските за въздушно-космическа отбрана започват подготовка за приемане на въоръжение на зенитноракетен комплекс С-500. Очаква се новият комплекс да бъде използван за прикритие на Москва и редица стратегически обекти в Централна Русия. Едновременно с приемането на С-500 ще се увеличи и количеството на комплексите С-400, които са за бойно дежурство.

Създаването на С-500 стана известно през 2009 г. Тогава беше обявено, че разработването на новия зенитноракетен комплекс ще бъде завършено през 2012 г. По-късно стана известно, че С-500 ще бъде приет на въоръжение през 2015 г. По предварителни данни новият комплекс ще бъде по-компактен, по-маневрен и по-енергоефективен в сравнение със С-400 и в същото време го превъзхожда в способността да отразява въздушно нападение.

Зенитноракетен комплекс С-400 „Триумф“

Освен това Иванов заяви, че в перспектива в Русия може би ще бъде създадена нова нестратегическа ракетна отбрана. „В крайна сметка това трябва да стане, но за сега решаваме въпросите по нестратегическата противоракетна отбрана в района на Москва”, отбелязва генерал-лейтенант Иванов. Той споменава също, че създаването на единна система на въздушно-космическа отбрана на Русия ще завърши до края на 2011 г. „Основната задача пред въздушно-космическата отбрана е да разкрие началото на нападението, да предупреди ръководството на страната за последващото приемане на решение за: откриване, унищожаване, подавяне и прикриване на обекти”, пояснява Иванов.

ГЕРМАНИЯ СЕ ОТКАЗА ОТ РАЗРАБОТКАТА НА РАКЕТНИЯ КОМПЛЕКС MEADS

След САЩ и Германия реши да излезе от програмата за разработване на новия натовски комплекс за противоракетна и противовъздушна отбрана MEADS, който трябваше да замени зенитноракетния комплекс „Пейтриът“, който е на въоръжение в Бундесвера, съобщава германското издание „Тагесхау“.

Доклад за това беше връчен на членовете на парламентарния комитет в Бундестага по бюджет и отбрана от държавния секретар на Министерството на отбраната на Федерална република Германия (ФРГ) Валтер Отремба.

Зенитноракетният комплекс MEADS

В доклада се отбелязва, че след края на етапа на разработка, който трябва да завърши през 2013 г., по-нататъшната реализация на проекта, в това число и придобиване на нов зенитноракетен комплекс не се планира. Етапът на разработка струваше на ФРГ €1,25 млрд.

А
П

В обосновката на отказа от MEADS Министерството на отбраната на Германия заявява, че първоначално предявените изисквания към новия зенитноракетен комплекс не могат да бъдат реализирани в пълен обем. Извършените работи по проекта MEADS ще бъдат използвани за други проекти по защитата на въздушното пространство на Федералната република.

Комплексът MEADS първоначално бе замислен за защита от ракети с малък обсег и от безпилотни летателни апарати. Първите доставки бяха планирани за 2018 г. Проектът се реализираше със съвместните усилия на САЩ (с 58,1 % дялово участие), ФРГ (с 25,2 % дялово участие) и Италия (16,7 % дялово участие). През месец февруари 2011 г. обаче президентът на САЩ Барак Обама представи в Конгреса програма за съкращаване на бюджетния дефицит. По този начин САЩ се отказаха от понататъшно финансиране на създаването на комплекса MEADS.

КИТАЙ ЩЕ СЪЗДАВА РАКЕТА С ГОЛЯМ ОБСЕГ

Китай разработва бойна ракета от нов тип с радиус на действие до 4000 km, съобщи на 18 февруари 2011 г. китайският вестник „Глобъл Таймс“, позовавайки се на източник от Военното ведомство на страната.

Създаването на ракетата трябва да бъде завършено до 2015 г., а на въоръжение в Народноосвободителната армия на Китай тя трябва да постъпи в рамките на до пет години. Новата ракета ще може да поражда цели на море, суша, във въздуха и в космоса. Освен това се планира тя да може да защити Китай от „кибератаки“, без да се съобщават подробности как конкретно това може да бъде реализирано. Тук трябва да отбележим, че в началото на 2010 г. някои американски експерти заподозряха Китай в създаване на технологии за унищожаване на спътници в орбита с помощта на елементи на системата за противоракетна отбрана.

Китайските ракетни комплекси DF-21D

Според източника на китайския вестник досега все още не е произведена ракета с такъв голям обseg. Същият източник потвърждава, че противокорабната ракета DF-21D, която наричат „убиецът на самолетносачи“ вече е постъпила на въоръжение в китайската армия. Нейният радиус на действие е 2800 km.

През януари 2010 г. министърът на отбраната на САЩ Робърт Гейтс, пребивавайки в Китай на официално посещение, заяви, че DF-21D предизвиква сериозни опасения в САЩ. Според него като цяло разузнавателните служби на САЩ не са оценили темповете на развитие на китайското въоръжение.

ПРОТИВОВЪЗДУШНАТА ОТБРАНА НА САНКТ ПЕТЕРБУРГ ЩЕ БЪДЕ УСИЛЕНА СЪС С-300

Зенитноракетните войски, дислоцирани в близост до Санкт Петербург, ще получат на въоръжение зенитноракетните комплекси С-300 „Фаворит“. Това е заявил началникът на зенитноракетните войски на ВВС на Русия генерал-майор Сергей Попов, цитиран от агенция РИА „Новости“. По неговите думи тези комплекси ще бъдат преведени в Санкт Петербург от състава на зенитните полкове в Електростал и Дмитрово, които се превъоръжават с по-новите С-400.

Зенитноракетен комплекс С-300

Единият от полковете С-300 ще застъпи на бойно дежурство в Гатчино на 45 km южно от Санкт Петербург. „Предоставеното оръжие оценяваме като запазено. Просто тече планова замяна на парка с военна техника с по-новите С-400, а освободените комплекси се предават на други райони“, пояснява Попов.

Между другото командващият оперативно-стратегическото командване на въздушно-космическата отбрана генерал-лейтенант Валерий

Иванов заяви, че подмосковските съединения на противовъздушната отбрана в близките два–три месеца ще получат на въоръжение зенитните ракетноартилерийски комплекси за близко действие “Панцир-С1”. Те ще носят бойно дежурство заедно с С-400, пояснява Иванов, отбелязвайки че съществуват планове по създаване на „смесена групировка на зенитноракетни войски за далечно и близко действие”.

„РЕЙТИЪН“ ПРЕДЛОЖИ НА ИНДИЯ „ЛЪЧЕВО ОРЪДИЕ”

Американската компания „Рейтиън“ предложи на индийските военни микровълново оръдие SGPS (Silent Guardian Protection System), известно с абревиатурата ADS. Това съобщава „Дифенс Нюз“. Това оръжие, наречено още „лъчево оръдие”, може да се използва за разпръсване на масови безредици, нанасяйки на хората незначителни въздействия. Индия в момента се занимава с търсене на ново безопасно оръжие за разпръсване на тълпи от хора без причиняване на жертви.

„Лъчевото оръдие” ADS

ADS е способно чрез микровълни да предизвиква в митингуващите усещане за дискомфорт и паника, като по този начин ги заставя по най-бързия начин да напуснат опасната зона. Това оръжие се отнася към класа оръжия с несмъртоносно действие. Според оценката на производителя „Рейтиън“ „лъчевото оръдие” не нанася увреждания на хората и може да причини въздействие не по-голямо от това, което причиняват гумените патрони, водните оръдия или сълзотворния газ, използвани понастоящем от индийските военни или полицаи.

Любопитно е да се отбележи, че армията на САЩ планираше да използва ADS в Афганистан. Оръжието дори беше монтирано на машините HMMWV още през 2009 г. През 2010 г. обаче беше отзовано, без да участва във военни действия. Решението за отмяната на използ-

ването на това оръжие бе прието от Министерството на отбраната на САЩ под въздействието на правозащитни организации, които изказаха съмнение в безопасността на „лъчевото оръдие“.

А
П

В САЩ СЕ ПРОВЕДОХА ИЗПИТАНИЯ НА ИЗРАЕЛСКАТА СИСТЕМА ЗА ПРОТИВОРАКЕТНА ОТБРАНА

САЩ и Израел проведоха съвместни изпитания на модернизираната противоракетна система „Ароу-2“, произвеждана от израелската компания „Израел Аероспейс Индъстрис“, съобщава „Глоубс“. Пускът на ракетата се е извършил от крайбрежието на Калифорния и е признат за успешен. „Ароу-2“ е поразила мишената, имитираща иранска балистична ракета. Това изпитание е второто, в което взема участие целият комплекс за противоракетна отбрана „Ароу“, включително радарът „Гриин Пайн“, уточнява „Джерусалем Поуст“.

Проверката на работата на израелската система за ПРО се е провела в 22,30 ч. калифорнийско време на 21 февруари 2011 г. Батарейта „Ароу“ е била разположена на калифорнийския бряг, а пускът на ракетата мишена с обновено програмно осигуряване е бил извършен от кораб на ВМС на САЩ недалече от разположението на израелската система. „Ароу“ е унищожила успешно ракетата мишена.

Старт на противоракетата „Ароу-2“

През ноември 2010 г. бе съобщено, че Израел през средата на 2011 г. ще проведе първите изпитания на новата противоракета „Ароу-3“, която понастоящем преминава през стендови изпитания. По оценки на израелския производител третата версия на противоракетата ще бъде най-съвършената в света. Нейните технически характеристики засега се пазят в тайна. Известно е само, че „Ароу-3“ ще използва бойна глава с кинетично поражение. Предходните версии на противоракетите –

„Ароу“ и „Ароу-2“ използваха некинетична бойна глава, поразявайки балистичните ракети без пряко попадение в тях. „Ароу-3“ е предназначена за поразяване на балистични ракети, подобни на иранската „Шихаб“, сирийските „Скъд“ или ливанските „Фатах-110“ с далекобойност от 400 до 2000 km.

В перспектива „Ароу-2“ и „Ароу-3“ ще станат част от израелската многослойна система за противоракетна отбрана. Както се очаква, в тази система през 2011 г. ще бъде включена ПРО „Айрън Дом“. Още една част от израелската ПРО трябва да стане комплексът „Дейвид’с Слинг“, който се разработва от Израел съвместно с американската компания „Рейтиън“.

БЕЛАРУС ЗАКУПИ РУСКИТЕ ЗЕНИТНОРАКЕТНИ КОМПЛЕКСИ „ТОР-М2Е“

Министерството на отбраната на Беларус се сдоби от Русия със зенитноракетните комплекси с малък обсег „Тор-М2Е“. Доставката им започва през настоящата 2011 г. Това е заявил министърът на отбраната на Беларус генерал-лейтенант Юрий Жадобин, цитиран от агенция ИТАР-ТАСС. По неговите думи в продължение на близките три години страната ще получи дивизион от тези комплекси. Сумата на сделката не се уточнява.

Зенитноракетен комплекс "Тор-М2Э"

Според оценки на белоруското Военно министерство въоръжените сили на страната ежегодно приемат на въоръжение средно 15-17 образци нова военна техника. „Това са основно наши разработки“, отбелязва Жадобин, добавяйки, че понастоящем Беларус завършва разработката на първия собствен безпилотен летателен апарат. Изпитанията с него започват в края на 2011 г.

Комплексът „Тор-М2Е” е предназначен за поразяване на самолети, вертолети, безпилотни летателни апарати, управляеми ракети на малки и средни височини. Зенитният комплекс представлява колесно и верижно шаси и зенитен ракетен модел 9М334 с четири зенитни управляеми ракети 9М331. В състава на комплекса влизат и транспортно-зареждаща машина, машина за техническо обслужване, четири пускови установки и подвижен команден пункт.

Комплексът е в състояние да открива до 48 цели и да съпровожда до 10 от тях. „Тор-М2Е“ е способен да поразява цели, летящи със скорост до 600 m/s, на разстояние до 12 km и на височина до 10 km.

КОМПАНИЯТА MBDA ПОКАЗА НОВА ЗЕНИТНА СИСТЕМА

Френската компания MBDA представи по време на изложението на въоръжение IDEX-2011 нова зенитна система, в която са съвместени зенитният ракетен комплекс с малък обseg „Мистрал“ и пусковата установка за зенитни ракети със среден обseg VL Mica. Както съобщава „Дифенс Нюз“, новата двуслойна система за противовъздушна отбрана може да поразява крилати ракети, самолети, безпилотни летателни апарати и вертолети.

Зенитноракетната система MBDA

Тя може да бъде монтирана на мобилно шаси с повишена проходимост и снабдена с радар Ground Master 60, който може да открива цели на разстояние до 80 km. В състава на комплекса влиза също и команден пункт, който може да управлява и други наземни зенитноракетни комплекси „Мистрал“ или „Мика“. Според оценка на MBDA доставката на комплекса на заявителя ще започне през 2014 г.

Други подробности за комплекса не се споменават. Зенитноракетният комплекс „Мистрал“ може да поразява въздушни цели, летящи със

скорост до 800 m/s на разстояние до 5300 m. Ракетата VL Mica е предназначена за поразяване на цели на разстояние до 60 km.

РУСКАТА АРМИЯ ПОЛУЧАВА НОВИ РЕАКТИВНИ ОГНЕХВЪРГАЧКИ

Руските войски за радиационна, химическа и биологична защита (РХБЗ) ще получат през 2011 г. нови свръхдалекобойни реактивни огнехвъргачки РПО ПДМ-А. За това съобщава агенция „Интерфакс“ цитирайки командващия войските за РХБЗ генерал-майор Евгений Старков. Огнехвъргачките могат да поразяват живата сила на противника в укрития и лекобронирани техника на разстояние до 1700 m.

По-рано беше съобщено, че на въоръжение във войските за РХБЗ ще постъпят също нови тежки огнехвъргачни системи и въздушни комплекси за радиационно разузнаване. Закупуването ще се осъществи в рамките на държавната програма за въоръжение за 2011-2020 г., чийто финансов обем е в рамките на 19 трилиона рубли. Чрез реализирането на програмата се планира увеличение на дела на новото въоръжение във войските до 70 %.

Реактивна пехотна огнехвъргачка РПО ПДМ-А

Реактивната пехотна огнехвъргачка РПО ПДМ-А „Шмел-М“, калибър 90-mm е създадена на базата на РПО-А „Шмел“. Нейната прицелна далекост е 800 m, а максималната е 1700 m. По данни на Министерството на отбраната на Русия във войските за РХБЗ ще бъдат доставяни огнехвъргачки с термобарична бойна част.

В РУСИЯ ЗАСТЪПИ В БОЙНО ДЕЖУРСТВО ПЪРВИЯТ РАКЕТЕН ПОЛК, ВЪОРЪЖЕН С РАКЕТИ „ЯРС“

А
П

В Ивановска област на Русия застъпи в бойно дежурство първия ракетен полк, въоръжен с подвижния стратегически ракетен комплекс РС-24 „Ярс“. Това е заявил официалният представител на пресслужбата Министерството на отбраната на Русия Вадим Ковал, цитиран от агенция РИА „Новости“. По неговите думи в състава на полка влизат два дивизиона РС-24, които през 2010 г. бяха назначени в опитно бойно дежурство. По време на това дежурство военните потвърдиха предварително заявените тактико-технически характеристики на комплекса.

В перспектива новите ракетни комплекси трябва да заменят останалите РС-18 (по руската класификация УР-100Н УТТХ, по класификация на НАТО SS-19 Stiletto) и РС-20 „Войвода“ (Р-36М, SS-18 Satan). Както се очаква, ракетите „Ярс“ заедно с комплексите с шахтно и мобилно базиране РС-12М2 „Топол-М“ ще представляват основата на ударната групировка на Ракетните войски със стратегическо предназначение. До момента са се провели три изпитателни пуска с РС-24. Всички те бяха признати за успешни.

Пуск на ракета РС-24

През ноември 2010 г. командващият Ракетните войски със стратегическо предназначение генерал-лейтенант Сергей Каракаев заяви, че Ракетните войски възнамеряват постепенно да се превъоръжат подвижните ракетни комплекси „Топол-М“ на новите комплекси РС-24. Едновременно с това ще продължи приемането на същите ракети с шахтно базиране. Срокът за превъоръжаване с ракетите „Ярс“ ще зависи от сроковете за експлоатация на ракетите, които са на въоръжение към момента. Следва да отбележим, че руските Ракетни войски със стратегическо предназначение ежегодно провеждат изпитателни пускове в рамките на програми за удължаване на техните експлоатационни срокове.

А
П

Разработването на ракетите „Ярс“ се извършва в Московския институт по топлотехника. Ракетата е в състояние да носи 3-4 ядрени бойни заряда с индивидуално насочване, всеки с мощност 150-300 kt. Техническите данни за ракетата за сега са засекретени. Предполага се, че тя ще може да поразява цели на разстояние до 11000 km.

В РУСКИЯ ГЕНЕРАЛЕН ЩАБ ОПРЕДЕЛИХА АМЕРИКАНСКАТА ПРОТИВОРАКЕТНА ОТБРАНА В ПОЛША КАТО БЕЗОПАСНА ЗА РУСИЯ

Намерението на САЩ да развърнат елементи от своята система за противоракетна отбрана на територията на Полша не представлява заплаха за руския „ядрен щит“. Това заявява пред агенция „Интерфакс“ източник от руския Генерален щаб. „Става дума за развърщане в Полша на американски противоракетни комплекси „Стандарт-3М“, модификация 2А. Те могат да прихващат само ракети със среден и малък обсег, които Русия не притежава, тъй като този клас ракети бяха унищожени в рамките на договора, подписан от Москва и Вашингтон през 1987 година” - предава агенцията думите на представителя на Генералния щаб.

Емблема на руския Генерален щаб

Преди това държавният секретар на САЩ Хилари Клинтън по време на срещата си с министъра на външните работи на Полша Радослав Сикорски заяви, че съгласно договореностите между президентите на двете страни в Полша ще бъде разположено ново подразделение на ВВС на САЩ, а също и елементи от противоракетната отбрана.

По информация от източника противоракетните комплекси могат да се появят в Полша до 2018 г. По неговото мнение засега ответни действия от руска страна не се очакват.

ИНДИЯ ИЗПИТА ПРОТИВОБАЛИСТИЧНА РАКЕТА

Индийската организация за отбранителни изследвания и разработки (DRDO) проведе поредното изпитание на нова противобалистична ракета, съобщава изданието „Хинду“. Изпитанията са се провели на 6 март 2011 година в щата Ориса и са признати за успешни. Каква точно ракета е изпитвала агенцията, не се уточнява. Според експерти става дума за ракета, означавана с абривиатурата AAD, която трябва да постъпи в състава на перспективната индийска система за противоракетна отбрана.

Според плана на изпитанията балистичната ракета мишена, имитираща балистична ракета с обсег 600 km, е изстреляна от полигона „Чандипур“. Две минути по-късно от остров Уилър е изстреляна ракета прихващач, която е поразила мишената на височина 16 km, достигайки скорост 4,5 Мах (5200 km/h). По данни на DRDO целта е била поразена с пряко попадение. До сега Индия е провела шест изпитания с противоракетите AAD, от които само едно се оказва неуспешно.

Пуск на противоракетата AAD

Очаква се в близко време Индия да осъществи изпитания с AAD при поразяване на цели на големи височини. Става дума за възможността за поразяване на балистични ракети на височина 120 km. За сега не е известно кога новата противоракета ще бъде приета на въоръжение. Индийското Министерство на отбраната планираше да развърне система за противоракетна отбрана до края на 2010 г. Това обаче не се реализира. Според някои данни първите подразделения на новата система за противоракетна отбрана ще се появят не по-рано от 2012 г.

САЩ ЩЕ ИЗВЕДАТ В ОРБИТА ПЪРВИЯ СПЪТНИК ЗА РАННО ОТКРИВАНЕ НА РАКЕТНИ ПУСКОВЕ

ВВС на САЩ съвместно с американската компания „Локхийд Мартин“ започнаха подготовка за извеждане на геостационарна орбита на първия спътник на новата космическа система за предупреждение за пускове на балистични ракети SBIRS. Това съобщава „Дифенс Аероспейс“. Апаратът GEO-1 от системата SBIRS (Space Based Infrared System) бе доставен на космодрума „Кейп Канаверал“, откъдето ще бъде изведен в космоса в началото на май 2011 г. Извеждането на спътника в орбита ще се извърши с ракета носител „Атлас-5“.

Работите по създаване на двуешелонната система SBIRS започнаха в средата на 1990 г. Първоначално се планираше нейното създаване да завърши през 2010 г, но впоследствие сроковете бяха удължавани. През август 2008 г. ВВС на САЩ сертифицираха за опитна експлоатация спътника GEO-1, а също и свързаните с тях наземни компоненти на системата.

Съгласно плановете на американските военни в състава на системите SBIRS влизат 24 спътника GEO на ниска кръгова орбита. Те формират т.нар. *нисък ешелон на системата*. На високия ешелон във висока елиптична орбита ще бъдат въведени пет спътника „HEO-1“. Предполага се, че в състава на високия ешелон на системата вече действат два спътника с оборудване SBIRS, изведени вероятно през 2006 и 2008 г.

Сглобяване на компонентите на SBIRS GEO-1

Освен регистрирането на пускове на балистични ракети, системата SBIRS ще е в състояние да идентифицира бойните части и лъжливите балистични ракети, целеуказване за прихват на целта, а така също и водене на разузнаване на театъра на военните действия в инфрачервения диапазон.

ПАКИСТАН ПРОВЕДЕ ИЗПИТАНИЯ С БАЛИСТИЧНА РАКЕТА

Министерството на отбраната на Пакистан проведе изпитания на балистична ракета с малък радиус на действие „Хатф-2“, която е способна да носи ядрен заряд, събщи агенция „Ройтерс“.

За ракетното изпитание се споменава в разпространено от военното ведомство заявление. Изпитанието се определя като успешно. Ракетата „Хатф-2“ може да поразява цели на разстояние до 180 km и да носи както ядрена, така и друг вид бойна глава.

През 1998 г. Пакистан проведе серия от ядрени изпитания, веднага след като това направи Индия.

„Ройтерс“ напомня, че от 1947 г., когато стана независима държава, Пакистан три пъти участва във военни конфликти.

Пакистанската ракета "Хатф-2" по време на парад

РУСИЯ ЩЕ СЪЗДАДЕ „ПРОРИВНА“ БАЛИСТИЧНА РАКЕТА ПРЕЗ 2013 ГОДИНА

Разработването на новата бойна ракетна система за руските Ракетни войски със стратегическо предназначение ще завърши през 2013 г. За това съобщава агенция РИА „Новости“, цитирайки генералния конструктор на балистичните ракети „Булава“ и „Топол-М“ Юрий Соломонов. Според него „има решения, съгласувани с Министерството на отбраната“, които „съществено повишават средствата за бойно управление и свързка“. Други подробности за перспективната ракетна система Соломонов не споменава.

Преди това стана известно, че в рамките на държавната програма за въоръжение за периода 2011-2020 г. са заделени 19 трилиона рубли за създаване на междуконтинентална балистична ракета с двигател с течено гориво. Тази ракета трябва да замени остарелите РС-20 (Р-36М, SS-

18) и РС-18 (УР-100НУТТХ, SS-19). По думите на първия заместник-министър на отбраната на Русия Владимир Поповкин военното ведомство е поръчало разработването на ракета с десет бойни блока с индивидуално насочване. През 2009 г. командващият Ракетните войски със стратегическо предназначение Андрей Швайченко заяви, че ракетата ще бъде създадена в края на 2016 г.

В средата на декември 2010 г. генералният директор на „Корпорация Рособщешмаш“ Артур Усенков заяви, че новата ракета ще е в състояние да преодолява всички съществуващи и перспективни системи за противоракетна отбрана. Както отбелязва Соломонов на 17 март 2011 г., американската система за противоракетна отбрана в момента не е в състояние да порази балистични ракети, летящи със скорост десет километра в секунда. „Тази задача е технически нерешима“, заяви Соломонов, добавяйки, че и решението на задачата за разпознаване на бойните глави сред маса лъжливи цели е „невъзможно“. Други технически характеристики на перспективната руска ракета засега не са известни.

Ракета РС-20

ИНДИЯ ЩЕ ЗАКУПИ ИЗРАЕЛСКИ ПРОТИВОТАНКОВИ РАКЕТИ ЗА МИЛИАРД ДОЛАРА

Министерството на отбраната на Индия прие решение за закупуване на преносими противотанкови комплекси „Спайк“, израелско производство, съобщава „Глоубс“. Планира се да се закупят 321 пускови установки, 8356 ракети и 15 учебни установки. Стойността на потенциалната сделка се оценява на милиард долара. След като договорът бъде подписан, доставката на ракетите ще бъде осъществена от израелската компания „Рафаел“.

Както отбелязва изданието, компанията „Рафаел“ е била единственият участник в търга за доставка на противотанков ракетен комплекс, обявен от министерството на Индия през юни 2010 г. До участие в конкурса са допуснати също и американските компании „Дженерал Дайнемикс“ и „Рейтиън“, френската MBDA и руската „Рособоронекспорт“, но тези фирми са се отказали от търга. Индийските военни е трябвало да получат специално разрешение от правителството за провеждане на търг с един участник.

Причината за отказа на другите компании за участие в търга най-вероятно е изискването за предаване на технологията за производство на противотанковия комплекс. Не е известно при какви условия компанията „Рафаел“ се е съгласила да предаде технологията на комплекса. Очаква се Сухопътните войски на Индия да получат ракети за противотанковия комплекс в три варианта: напълно комплектувана; комплектувана с основните детайли с окончателно комплектуване в Индия; пълно комплектуване в индийската фирма „Бхарат Дайнамикс“. Индийските военни възнамеряват да монтират израелските системи на руски бойни машини на пехотата.

Противотанков ракетен комплекс „Спайк“

Любопитното е, че в края на юли 2010 г. агенция „Дифенс Нюз“ съобщи, че Министерството на отбраната на Индия е взело решение да придобие американските преносими противотанкови комплекси FGM-148 „Джавелин“. За това решение бе обявено скоро след като Министерството на отбраната на Пакистан заяви за покупка на същите противотанкови ракетни комплекси. Преди това Индия два пъти взема „окончателно решение“ за закупуване на „Джавелин“ – през 2008 г. след сравнителен анализ на американския комплекс и „Спайк“ и през 2009 г. Индийските Сухопътни войски, извършващи изпитанията, не скриват своите предпочитания за „Спайк“. По каква причина решението за закупуване на противотанков ракетен комплекс е променено, не става ясно.

РУСКИТЕ СУХОПЪТНИ ВОЙСКИ ПРЕМИНАВАТ ОТ „ГРАД“ НА „ТОРНАДО“

Сухопътните войски на Русия през 2011 г. ще закупят определено количество от новите реактивни системи за залпов огън (РСЗО) „Торнадо-Г“. Това съобщава за агенция „Интерфакс“ представителят на пресслужбата на руското Министерство на отбраната Сергей Власов. По неговите думи новите системи ще заменят остарелите РСЗО „Град“.

Според Власов „Торнадо-Г“ е значително по-ефективен от своите предшественици чрез повишаване на мощта на боеприпасите, както и чрез въвеждане на автоматизирана система за насочване, топогеодезично привързване и навигация, което позволява системата да действа автономно. Не се уточнява кога новата система ще започне да постъпва на въоръжение в руските Сухопътни войски.

РСЗО „Град“

Сравнително малко е известно за новата РСЗО. Предназначена е за унищожаване на живата сила, бронираната техника, артилерийски и минохвъргачни батареи и взводове и командни пунктове. Предполага се, че „Торнадо-Г“ представлява двукалибрена система, имаща възможност да води огън със 122- и 300-mm изстрели. Другото, което се предполага, е, че установката е базирана на шаси MAZ-543M.

ИЗРАЕЛСКАТА ПРОТИВОРАКЕТНА СИСТЕМА „АЙРЪН ДОМ“ ЗА ПЪРВИ ПЪТ ПРИХВАНА РАКЕТА ОТ СЕКТОРА ГАЗА

Батарея от израелската противоракетна система „Айрън Дом“, развърната до Ашкелон на 7 април 2011 г., за първи път прихваща ракета, изстреляна от сектора Газа. Това съобщава агенция „Франс Прес“. Не става ясно за какъв тип прихващата ракета става дума. Израелските во-

енни уточняват, че системата за противоракетна отбрана засега не може да осигури пълна противоракетна отбрана на прикриваната територия.

Втора батарея „Айрън Дом“ е била развърната до Ашкелон в юго-западен Израел в началото на април 2011 г. Първа батарея застъпва на бойно дежурство на 27 март в близост до град Беер Шева в южната част на страната. В момента израелската система се намира в експериментален стадий на разработка, в хода на който ще се трупа опит по бойно използване.

В състава на всяка батарея влизат многоцелеви радар, център за управление на огъня и три пускови установки с по 20 противоракети всяка. Комплексът е способен да определи мястото на падане на ракетите на противника, както и да отмени командата за тяхното унищожение, ако трябва те да попаднат в ненаселено място.

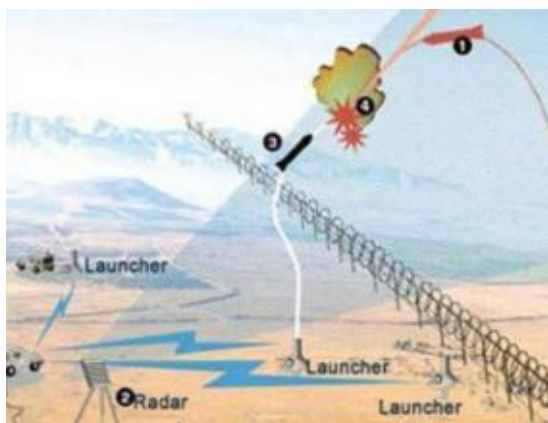

Схема на действие на системата „Айрън Дом“

Съгласно плановете на Министерството на отбраната на Израел първите батареи „Айрън Дом“ трябва да бъдат развърнати на границата на сектора Газа, а по-късно – и на границата с Ливан. За пълното прикриване на северните и южни райони на Израел е необходимо да се поставят на бойно дежурство 20 батареи, всяка от които е в състояние да осигури противоракетна отбрана на район с площ 150 km². В близките две години, както се очаква, ще бъдат включени още четири батареи в състава на новата израелска система за противоракетна отбрана.

